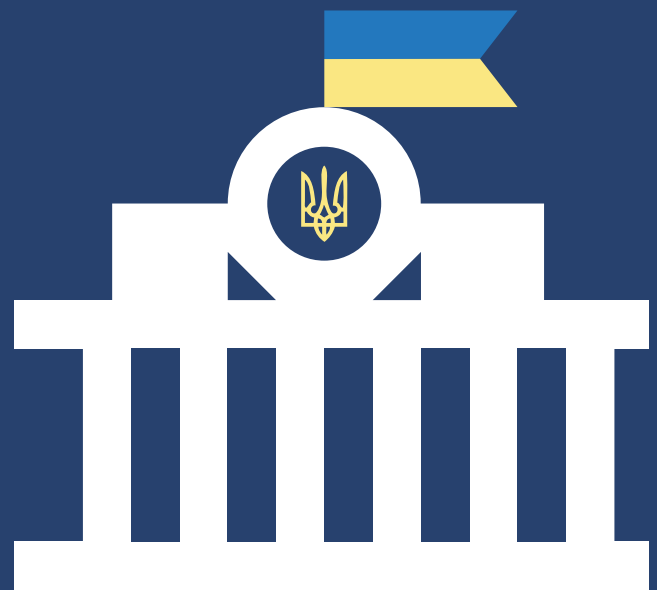

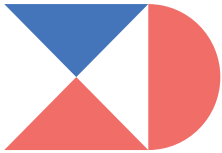
АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ПРО КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ ПІДГОТОВЛЕНО БОРИСОМ МАЛИШЕВИМ, КОНСУЛЬТАНТОМ ПРОЄКТУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ¹ З ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ РЕФОРМИ ЗА УЧАСТІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНИМ СУПРОВОДОМ ЕКСПЕРТІВ ПРОЄКТУ ЄС-ПРООН З ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ РЕФОРМИ ТА ОФІСУ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ РЕФОРМИ: ЮЛІЇ ЗАЙЧЕНКО, ОЛЕКСАНДРА БАРАНЮКА, ОЛЕНИ БАЗИЛІВСЬКОЇ.

ПРОПОНОВАНИЙ ДОКУМЕНТ ПЕРЕДБАЧЕНИЙ ПЛАНОМ ДІЯЛЬНОСТІ ОФІСУ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ РЕФОРМИ ЯК ЧАСТИНА ЗАГАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ВРУ В ПОСИЛЕННІ ЇЇ КОНТРОЛЬНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ. ДАНИЙ ДОКУМЕНТ НЕ ВІДОБРАЖАЄ ОФІЦІЙНУ ПОЗИЦІЮ ЄС ЧИ ПРООН І МАЄ ВИКЛЮЧНО РЕКОМЕНДАЦІЙНИХ ХАРАКТЕР

¹ Проєкт ЄС-ПРООН з парламентської реформи виконує Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) за фінансової підтримки Європейського Союзу в період з лютого 2019 року до лютого 2021 року. Його мета полягає в удосконаленні роботи Верховної Ради України для підвищення ефективності, підзвітності й прозорості Парламенту України у виконанні його конституційних функцій: законодавчої, контрольної та представницької — та забезпечення його спроможності сприяти загальному процесу виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

ВИКОРИСТАНІ У ТЕКСТІ СКОРОЧЕННЯ

ДП державне підприємство

Закон Закон України «Про запобігання корупції»

Звіт цей Аналітичний звіт за результатами оцінювання ефективності застосування законів України про конфлікт інтересів

ЗМІ засоби масової інформації

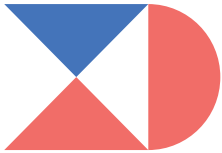
КІ конфлікт інтересів

КСУ Конституційний суд України

КУпАП Кодекс України про адміністративні правопорушення

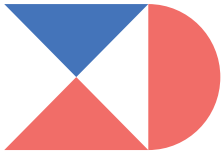
НАЗК Національне агентство з питань запобігання корупції

Нацполіція Національна поліція України

ЗМІСТ

Використані у тексті скорочення	2	Розділ 4. Висновки	30
Розділ 1. Вступ	4	Розділ 5. Рекомендації	32
1.1. Завдання Звіту	4	Список використаних аналітичних матеріалів	36
1.2. Предмет оцінювання	4		
1.3. Процедура оцінювання	4	Додаток 2. Витяги зі звітів НАЗК стосовно конфлікту інтересів	64
Розділ 2. Вхідна інформація	6		
2.1. Загальний опис	6		
2.2. Цілі Закону	9		
2.3. Аналіз впливу регуляторної політики (RIA)	10		
2.4. Показники моніторингу та аналізу	10		
Розділ 3. Оцінювання (дієвість, ефективність, узгодженість)	11		
3.1. Визначення і види КІ	11		
3.2. Визначення приватного інтересу	13		
3.3. Суб'єкти, на яких поширюються норми із запобігання та врегулювання КІ	13		
3.4. Дієвість механізму зовнішнього врегулювання КІ	14		
3.5. Дієвість механізму самостійного врегулювання КІ	14		
3.6. Дієвість обов'язку передачі в управління підприємств та корпоративних прав	15		
3.7. Дієвість приписів НАЗК у випадку виявлення порушення вимог Закону щодо врегулювання КІ	16		
3.8. Узгодженість Закону	16		
3.9. Застосування Закону та статті 172-7 КУпАП у судовій практиці	22		

РОЗДІЛ 1. ВСТУП

1.1. ЗАВДАННЯ ЗВІТУ

Завданнями Звіту є:

1. оцінити поширеність проблеми КІ в органах державної влади України, органах місцевого самоврядування;
2. оцінити стан чинного законодавства у сфері правового регулювання КІ з точки зору наявності в ньому колізій, суперечностей, неповноти, недосконалості;
3. вивчити стан сучасної судової практики застосування законів у сфері правового регулювання КІ;
4. сформулювати висновки та рекомендації для підвищення ефективності законодавства у сфері правового регулювання КІ.

1.2. ПРЕДМЕТ ОЦІНЮВАННЯ

Предметом Звіту є оцінювання ефективності тих норм Закону (передусім розділу V «Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів»), що стосуються КІ, а також статті 172-7 КУпАП «Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів».

1.3. ПРОЦЕДУРА ОЦІНЮВАННЯ

Методологічно Звіт оснований на моделі оцінювання ефективності застосування законодавства (*Post-Legislative Scrutiny – PLS*).

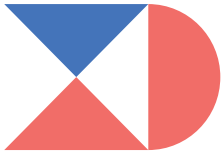
PLS передбачає оцінювання:

- впливу закону, тобто чи досягнуто – і якою мірою – політичних цілей, для яких було ухвалено закон (таким чином, оцінювання ефективності застосування законодавства сприяє покращенню якості самого закону та спрямоване на задоволення суспільних потреб);
- чи досягнув закон цілей, для яких його було ухвалено;

- наскільки ефективно досягнуто цих цілей (із урахуванням витрат і отриманих вигод);
- які виявлено основні наслідки (правові, соціальні, економічні тощо) закону;
- які виявлено непередбачені наслідки та вплив закону;
- чи залишається закон актуальним;
- наскільки оцінка впливу збігається з прогнозом впливу (якщо його складала).

ЕМПІРИЧНОЮ БАЗОЮ ОЦІНЮВАННЯ СТАЛИ:

- Закон (розділ V), стаття 172-7 КУпАП¹, інші законодавчі акти у сфері регулювання КІ станом на 1 січня 2021 року;
- судова практика щодо статті 172-7 КУпАП («Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів»), в тому числі наявні узагальнення відповідної судової практики;
- міжнародні стандарти, рекомендації, звіти та оцінки міжнародних організацій та експертів²;
- практика застосування НАЗК законодавства про КІ, в тому числі інформація, отримана шляхом інтерв'ювання;
- інформація, оприлюднена у звітах НАЗК стосовно проблематики КІ;
- популярні й фахові публікації в засобах масової інформації в мережі Інтернет, наукові та практичні дослідження стосовно юридичної проблематики КІ.

РОЗДІЛ 2. ВХІДНА ІНФОРМАЦІЯ

2.1. ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС

Проблематика КІ як основи для зловживань владними повноваженнями є доволі актуальною для політикуму сучасної України. ЗМІ часто оперують поняттям «конфлікт інтересів», коли в негативному світлі описують неоднозначні рішення або дії посадовців. Крім того, категорія «КІ» тісно пов'язана з корупцією, яку в свою чергу станом на жовтень 2020 року українці розглядають як другу за важливістю проблему (після військових дій на Донбасі), згідно з опитуванням КМІС³.

Останнім резонансним прикладом згадки КІ є коментарі та оцінка рішення КСУ від 27 жовтня 2020 року щодо неконституційності окремих положень законів, які складають так звану антикорупційну платформу. Так, директор НАБУ під час дискусії в рамках онлайн-презентації дослідження Transparency International Ukraine «Спроможність антикорупційних інституцій» заявив: «Це рішення абсолютно, мені здається, не відповідає ані духу, ані нормам закону. І судді, які його виносили, діяли у стані конфлікту інтересів»⁴.

НАЗК так само заявило про те, що деякі судді КСУ при ухваленні вказаного рішення перебували у стані КІ, а закон забороняє суддям брати участь у справі за таких умов⁵.

У 2017 році ГО «Фундація ДЕЮРЕ» подала до Нацполіції та НАЗК 20 заяв щодо КІ членів Вищої ради правосуддя під час розгляду цим органом матеріалів кандидатів на посади суддів нового Верховного суду. Сама ж Вища рада правосуддя задовольнила лише 7% заяв про самовідвід у зв'язку з КІ, які подали її члени під час розгляду матеріалів конкурсантів на посади до Верховного суду⁶.

Час від часу вітчизняні чиновники найвищої ланки роблять заяви, пов'язані з наявністю КІ у їхніх колег. Наприклад, у травні 2020 року народний депутат України подав до НАЗК заяву про те, що у виконувачки обов'язків міністра виник КІ під час надання окремого доручення Директорату розвитку ядерної енергетики та атомної промисловості міністерства та ДП «НАЕК «Енергоа-

3 <http://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=973&page=1>

4 <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3126022-sitnik-zaavlae-so-suddi-ksu-diali-u-stani-konfliktu-interesiv>

5 <https://tinyurl.com/yd39zddj>

6 <https://tinyurl.com/yced5rnr>

том»⁷. У березні 2020 року у ЗМІ було оприлюднено інформацію про те, що у Міністра закордонних справ України може бути КІ, оскільки його батько працює послом України в іншій державі⁸. У червні 2020 року народний депутат України повідомив про можливий КІ у призначенні О. Ткаченка Міністром культури, оскільки останній нібито володіє 49% статутного фонду Одеської кіностудії⁹.

Проте найбільша кількість згадок про КІ у ЗМІ та аналітичних матеріалах стосується діяльності депутатів місцевих рад. У місцевих радах чимало прикладів голосування депутатів за виділення земель родичам, передачі комунального майна в оренду юридичним особами, де депутат є засновником тощо. Поширені приклади, коли депутат голосує за підвищення оплати праці працівникам апарату ради, де керуючим справами апарату працює його близький родич. Громадські активісти й аналітики наводять і інші приклади голосування депутатами місцевих рад в умовах КІ, про який вони не повідомили раду. Так, у Мирненській сільраді Волинської області 5 з 12 депутатів є працівниками приватного орендного сільськогосподарського підприємства (далі – «ПОСП») «Русь». У вересні 2018 року депутати десятима голосами надали дозвіл на розробку проекту землеустрою для відведення земельної ділянки ПОСП «Русь». При цьому троє депутатів-працівників ПОСП «Русь» (інші двоє були відсутні) проголосували за рішення на користь підприємства, не заявляючи про КІ. У складі Добротвірської селищної ради 22 депутати. Одинадцять з них є працівниками різних структурних підрозділів ВП «Добротвірська ТЕС» ПАТ «ДТЕК ЗАХІДЕНЕРГО», що входить до структури стратегічного холдингу «ДТЕК». 22 лютого 2018 року з 22 присутніх на пленарному засіданні депутатів ради 17 проголосували «ЗА» виділення ВП «Добротвірська ТЕС» ПАТ «ДТЕК ЗАХІДЕНЕРГО» чотирьох мільйонів п'ятисот тисяч гривень на реконструкцію станції знезалізнення води¹⁰.

Термін «конфлікт інтересів» зустрічається у понад 65 законодавчих актах України (див. перелік у додатку № 1). Проте запобігання і врегулювання КІ переважно регулюють лише два законодавчі акти: Закон (розділ V) та стаття 172-7 КУпАП.

Так, стаття 172-7 КУпАП «Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів» складається з трьох частин, перші дві з яких містять окремі склади правопорушення.

Частина перша статті стосується відповідальності за неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального КІ.

Частина друга стосується відповідальності за вчинення дій або прийняття рішень в умовах реального КІ.

У свою чергу розділ V Закону (статті 28-36) повністю присвячено запобіганню та врегулюванню КІ.

Стаття 28 Закону унормовує внутрішній спосіб врегулювання КІ, який полягає у покладенні на осіб, зазначених у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону таких обов'язків: 1) вживати заходів щодо недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів; 2) повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів, безпосереднього

⁷ <https://hromadske.ua/posts/nazk-poshukaye-konflikt-interesiv-u-vo-ministra-energetiki-buslavce>

⁸ <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/03/30/7108140/>

⁹ <https://www.5.ua/polityka/kadrovi-zminy-v-uriadi-iaak-reahuvay-deputaty-na-pryznachennia-stefanyshynoi-ta-tkachenka-vkliuchennia-216561.html>

¹⁰ <https://tinyurl.com/y94zrdyg>

керівника; 3) не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів; 4) вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів.

У разі існування в особи сумнівів щодо наявності в неї КІ вона має право звернутися за роз'ясненням до НАЗК.

Більшість статей розділу V Закону стосуються зовнішніх способів врегулювання КІ:

1. усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів (стаття 30);
2. обмеження доступу особи до певної інформації (стаття 31);
3. перегляд обсягу службових повноважень особи (стаття 32);
4. застосування зовнішнього контролю за виконанням особою відповідного завдання, вчиненням нею певних дій чи прийняттям рішень (стаття 33);
5. переведення особи на іншу посаду (стаття 34);
6. звільнення особи (стаття 34).

Стаття 35 визначає особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник у діяльності окремих категорій осіб, уповноважених виконувати функції держави або місцевого самоврядування¹¹.

Стаття 36 стосується запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав.

Законом (пунктом 15 частини першої статті 11) до повноважень НАЗК віднесено «надання роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги з питань застосування актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб».

На виконання цього припису НАЗК затвердило «Методичні рекомендації щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів» (затверджено Рішенням НАЗК від 29.09.2017 року № 839).

Слід відзначити, що попри назву значна частина вказаних Методичних рекомендацій стосується норм Закону, які встановлюють обмеження у діяльності осіб, на яких поширюється Закон: 1) обмеження щодо одержання подарунків; 2) обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності; 3) обмеження спільної роботи близьких осіб; 4) обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.

Те саме стосується і переважної більшості аналітичних матеріалів вітчизняних та міжнародних експертів і рекомендацій міжнародних організацій стосовно проблематики КІ: в усіх цих джерелах основна увага присвячена не самому КІ, а супутнім інститутам, які пов'язані з одержанням подарунків, обмеженням спільної роботи та обмеженнями після припинення виконання владних повноважень. Тим часом ці інститути навіть структурно відокремлені від КІ в інший розділ Закону (розділ IV), а КУпАП передбачає окремі склади правопорушення для цих інститутів (стаття 172-4 «Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності», стаття 172-5 «Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків», стаття 172-8-1 «Порушення встановлених законом обмежень після припинення повноважень члена

¹¹ Визнана неконституційною Рішенням КСУ від 27 жовтня 2020 року № 13-р/2020. Але згодом Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо відновлення інституційного механізму запобігання корупції» № 1079-X від 15 грудня 2020 року редакція статті 35 Закону була відтворена у незмінному вигляді у статті 35-1 Закону.

Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»), а не вміщує їх у статтю 172-7 КУпАП («Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів»).

Без сумніву, норми, які встановлюють вказані обмеження, є важливими й тісно пов'язані із запобіганням КІ, однак це не виключає необхідності досліджувати окремо й правове регулювання та сутність самого КІ. Адже часто за розлогим аналізом обмежень щодо одержання подарунків, обмежень спільної роботи та обмежень після припинення виконання владних повноважень дещо поза увагою лишаються проблеми, які стосуються самого визначення КІ, його складових елементів, алгоритму дій в умовах КІ, судової практики щодо застосування статті 172-7 КУпАП. Вважаємо основною перевагою і практичною користю цього Звіту те, що він певною мірою усуне вказаний дисбаланс, оскільки акцентуватиме увагу виключно на розділі V Закону та статті 172-7 КУпАП.

2.2. ЦІЛІ ЗАКОНУ

У пояснювальній записці до проекту Закону в частині КІ вказано, що «метою проекту Закону є комплексне реформування системи запобігання корупції у відповідності до міжнародних стандартів та успішних практик іноземних держав.

Так, основними складовими превентивної антикорупційної системи згідно із проектом Закону пропонується визначити:

[...]

запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (види конфлікту інтересів, шляхи врегулювання);

[...]

Також проектом Закону передбачено низку механізмів запобігання та врегулювання конфлікту інтересів – пропонується встановити правила щодо уникнення публічними службовцями реального, потенційного чи уявного конфлікту інтересів, чітко визначити алгоритм дій службовців та їх керівників щодо вирішення ситуацій наявного конфлікту інтересів, що дозволить забезпечити максимальну об'єктивність при виконанні відповідними особами своїх службових обов'язків.

При цьому серед запропонованих способів врегулювання конфлікту інтересів усунення особи від виконання завдання; вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів; застосування зовнішнього контролю за виконанням особою відповідного завдання, вчиненням нею певних дій чи прийняття рішень; обмеження доступу особи до певної інформації; перегляд обсягу службових повноважень особи; переведення особи на іншу посаду; звільнення особи».

Якщо порівнювати зазначені цілі проекту Закону, що були викладені в пояснювальній записці під час внесення його на розгляд Верховної Ради, можна констатувати, що в цілому всі перераховані інститути в Законі присутні. Це не стосується тільки тези про уявний КІ, про який у Законі немає жодної згадки (про уявний КІ та впровадження цього поняття див. пункт 3.1 цього Звіту).

2.3. АНАЛІЗ ВПЛИВУ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ (RIA)

Під час розроблення та ухвалення Закону вплив регуляторної політики не було проаналізовано.

2.4. ПОКАЗНИКИ МОНІТОРИНГУ ТА АНАЛІЗУ

Із боку держави моніторинг та аналіз дотримання законодавства про конфлікт інтересів проводить НАЗК, яке на виконання Закону готує щорічний звіт про свою діяльність. У звітах за 2016-2019 роки міститься розділ про результати моніторингу дотримання законодавства про КІ (відповідні витяги зі звітів НАЗК див. у додатку № 2).

Моніторинг НАЗК передбачає отримання такої інформації:

- кількість складених НАЗК протоколів за статтею 172-7 КУпАП із розбивкою за критерієм суб'єктів. У цьому аспекті показовою є динаміка зростання кількості складених протоколів за статтею 172-7 КУпАП: у 2017 році складено 147 протоколів; у 2018 році складено 450 протоколів; у 2019 році складено 490 протоколів. Крім того, варто зауважити, що частка протоколів, складених саме за статтею 172-7 КУпАП, складає понад 80% від загальної кількості всіх протоколів, складених НАЗК відповідно до КУпАП. Це демонструє пріоритетність та соціальну затребуваність діяльності НАЗК саме за напрямом КІ.
- кількість складених протоколів невиконання приписів НАЗК щодо КІ (із зазначенням кількості виконаних протоколів);
- кількість наданих НАЗК роз'яснень щодо КІ;
- кількість та види проведених НАЗК навчальних та інформаційних заходів на тему КІ (із зазначенням кількості учасників);
- кількість повідомлень (заяв, скарг) від фізичних та юридичних осіб щодо можливого порушення вимог Закону щодо запобігання та врегулювання КІ (з інформацією про кількість повідомлень: 1) за якими почато збір фактичних даних; 2) за якими встановлено наявності або відсутності ознак адміністративного правопорушення; за якими вказані факти не підтвердилися; 3) які надіслано до Нацполіції;
- кількість вжитих заходів моніторингу та контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання КІ (із зазначенням кількості вжитих заходів за власною ініціативою НАЗК та за заявами, скаргами).

Однак у звітах НАЗК відсутня інформація про кількість протоколів за вказаною статтею КУпАП, складених Нацполіцією, яка уповноважена складати протоколи за цим видом правопорушення (за винятком правопорушень, учинених службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, протоколи щодо яких складає НАЗК). Відповідну статистику не оприлюднює і Нацполіція. У будь-якому разі згідно з пунктом 1 частиною першою статті 11 Закону саме на НАЗК покладено обов'язок ведення та аналізу таких даних.

Громадянське суспільство має змогу здійснювати моніторинг проблематики КІ завдяки аналітичним дослідженням¹².

¹² Наприклад: Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики / під заг. ред. М. І. Хавронюка; ЦППР, 2019. Режим доступу: https://pravo.org.ua/ua/about/books/ar_2017/

РОЗДІЛ 3. ОЦІНЮВАННЯ (ДІЄВІСТЬ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, УЗГОДЖЕНІСТЬ)

3.1. ВИЗНАЧЕННЯ І ВИДИ КІ

Ключову роль у правовому регулюванні запобігання та врегулювання КІ відіграє його законодавча дефініція та відповідні ознаки.

Закон містить визначення двох видів КІ, а також дає дефініцію приватному інтересу (див. пункт 3.2 цього Звіту).

Так, у статті 1 Закону надано такі визначення:

«потенційний конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень»;

реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень».

Як вбачається, логіка поділу КІ на два види (потенційний КІ та реальний КІ) оснований на тому, що при потенційному КІ приватний інтерес лише може вплинути на об'єктивність чи неупередженість виконання відповідною особою її службових чи представницьких повноважень, а при реальному КІ такий вплив уже існує. Така класифікація КІ прийнята і в міжнародних стандартах щодо КІ. Питання ж у тому, що у визначенні реального КІ у Законі використано слово «суперечність», а у визначенні потенційного КІ – ні.

Вважаємо, що для підвищення ефективності та дієвості норм Закону щодо КІ у визначенні реального КІ необхідно замінити слово «суперечність» на слово «вплив». Термін «суперечність» вво-

дить істотну неясність, допускаючи, що впливати на об'єктивність виконання повноважень може не будь-який приватний інтерес, а лише той, що «суперечить» повноваженням. Тобто основний акцент зміщується з самого факту впливу на об'єктивність виконання конкретних повноважень на непотрібне з'ясування, чи взагалі суперечить приватний інтерес повноваженням. Насправді ж основна небезпека КІ як соціального і правового явища полягає в тому, що приватний інтерес перешкоджає неупередженому виконанню повноважень, а не в тому, що можуть існувати приватні інтереси, які суперечать службовим повноваженням.

Закладення у визначення реального КІ третього елементу (суперечність), якого немає у визначенні потенційного КІ, не додає чіткості або важливої деталізації, а навпаки – ускладнює розуміння суті КІ та створює значні перешкоди для притягнення до адміністративної відповідальності осіб, що діяли в умовах реального КІ (див. пункт 3.9 цього Звіту).

Зауважимо, що визначення КІ, яке міститься у статті 13 Рекомендації № R (2000) 10 Комітету Міністрів державам-членам Ради Європи щодо кодексів поведінки державних службовців (ухвалена Комітетом Міністрів на 106-й сесії 11 травня 2000 року)¹³, також не містить слова «суперечність»: «Конфлікт інтересів – це ситуація, за якої уповноважена особа має приватний інтерес, який впливає або створює уявлення впливу на неупередженість та об'єктивність виконання уповноваженою особою своїх посадових обов'язків».

Як видно, визначення КІ від Комітету Міністрів Ради Європи містить згадку про уявний КІ. Цей самий акт у статті 8 зобов'язує уповноважених осіб уникати не лише реального й потенційного КІ, але й уявного. На те, що уявний КІ слід враховувати при розгляді теми КІ, вказують і нещодавнє спільне дослідження експертів Світового банку, ОЕСР, УНЗ ООН¹⁴, і інші експерти (наприклад, Тілман Хоппе¹⁵).

Вище було зазначено, що в пояснювальній записці до проекту Закону серед видів КІ був указаний і уявний КІ. Втім в ухваленому Законі така категорія відсутня. Загалом під уявним КІ мають на увазі наявність певних обставин, які сторонній спостерігач може розцінити як такі, що впливають на неупередженість та об'єктивність виконання особою її службових чи представницьких повноважень, хоча насправді цього впливу немає з об'єктивних причин. Як приклад уявного КІ можна навести випадок, коли державний службовець під час виконання своїх повноважень започаткував від імені державного органу ділові відносини з юридичною особою, в якій він був раніше засновником, але тривалий час не підтримує з її посадовими особами та засновниками жодних відносин.

З одного боку, унормування уявного КІ є важливим, оскільки, незважаючи на відсутність у нього справжніх ознак КІ, виникнення подібних ситуацій негативно впливає на репутацію та уявлення про доброчесність, авторитет установи / органу, від імені якої особа з уявним КІ виконує покладені на неї владні повноваження. З іншого боку, повноцінне запровадження заборони уявного КІ наразі є передчасним, зважаючи на велику кількість практичних проблем, пов'язаних із застосуванням механізмів врегулювання потенційних і реальних КІ, низьким рівнем обізнаності населення про КІ, відсутністю стабільної судової практики щодо застосування статті 172-7 КУпАП, яка би відповідала міжнародним стандартам.

¹³ Рекомендація № R (2000) 10 Комітету Міністрів державам-членам Ради Європи щодо кодексів поведінки державних службовців (ухвалена Комітетом Міністрів на 106-й сесії 11 травня 2000 року). Режим доступу: <https://rm.coe.int/16805e2e52>

¹⁴ Preventing and Managing Conflicts of Interest in the Public Sector / GOOD PRACTICES GUIDE (July, 2020). – P. 8. Режим доступу: <https://tinyurl.com/ya76mnmu>

¹⁵ Legislative Toolkit on Conflict of Interest (CoE/EU Eastern Partnership Programmatic Co-operation Framework (PCF) «Fight against Corruption and Fostering Good Governance/Fight against Money-Laundering» (EaP-2)) Prepared by Tilman Hoppe (December 2015) – P. 20. Режим доступу: <https://tinyurl.com/ycx23ktm>

3.2. ВИЗНАЧЕННЯ ПРИВАТНОГО ІНТЕРЕСУ

У статті 1 Закону приватний інтерес визначено таким чином: «приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях».

У «Найвищих принципах запобігання і врегулювання конфлікту інтересів на публічній службі», які затверджені державами G-20 у 2018 році, зазначено, що необхідно встановити конкретні, узгоджені та оперативні стандарти поведінки державних службовців. Ці стандарти повинні дати чіткий і реалістичний опис того, які обставини та відносини можуть призвести до ситуації «конфлікту інтересів»¹⁶.

Тим часом визначення приватного інтересу, яке пропонує Закон, може створити хибне уявлення, що такий інтерес притаманний переважно родинній сфері життя людини та стосується економічних майнових і немайнових відносин.

Проте в пункті 14 Посібника ОЕСР з питань врегулювання конфліктів інтересів на державній службі (2003)¹⁷ цілком правильно вказано на недоцільність пов'язувати зміст приватного інтересу лише з фінансовими (майновими) інтересами або тими інтересами, які дають уповноваженій особі пряму матеріальну вигоду.

Водночас Тілман Хоппе пропонує включати до змісту поняття приватного інтересу не лише сімейні та дружні відносини, але й «особисті, ділові або політичні відносини». До особистих відносин автор включає, зокрема, нинішні або минулі стосунки (не лише в позаслужбовій сфері), які ґрунтуються на дружбі або неприязні. Дослідник наголошує на тому, що приватні інтереси є дуже багатоманітними та не можуть бути вміщені в один вичерпний перелік¹⁸.

Отже, Закон не пропонує комплексного підходу до визначення приватного інтересу, адже наявна в ньому дефініція недостатньо чітко визначає, що категорія приватного інтересу включає і службову, і ділову сфери. Крім того, ця дефініція не охоплює емоційної сфери (тобто коли приватний інтерес виникає через дружні або, навпаки, неприязні відносини), яка, серед іншого, може розвинути з службових відносин: пряме підпорядкування по службі; тривалий період спільної роботи в невеликому колективі тощо.

3.3. СУБ'ЄКТИ, НА ЯКИХ ПОШИРЮЮТЬСЯ НОРМИ ІЗ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ КІ

У частині першій статті 28 Закону та примітці до статті 172-7 КУпАП зазначено, що обмеження, пов'язані із КІ, поширюються на суб'єктів, визначених у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону.

Підпункт «а» пункту 2 частини першої статті 3 Закону вказує на категорії суб'єктів: «посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті».

¹⁶ G20 High-Level Principles for Preventing and Managing 'Conflict of Interest' in the Public Sector. 2018. Режим доступу: <https://tinyurl.com/yb2qbkyh>

¹⁷ Руководство ОЭСР по разрешению конфликтов интересов на государственной службе, 2003. Режим доступу: <https://www.oecd.org/gov/ethics/49106105.pdf>

¹⁸ Legislative Toolkit on Conflict of Interest. – P. 6, 22

Проте у законодавстві відсутній чіткий перелік посадових осіб юридичної особи. Крім того, формулювання «юридичні особи публічного права, які не зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті» не можна вважати достатнім з точки зору ані формальної логіки (визначення дане через ознаку факту відсутності в попередньому переліку), ані потреб одноманітного тлумачення (пункт 1 частини першої статті 3, на яке дане посилання, не містить жодної буквальної згадки про «юридичних осіб публічного права»).

3.4. ДІЄВІСТЬ МЕХАНІЗМУ ЗОВНІШНЬОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ КІ

Стаття 28 Закону одним із обов'язків особи, що перебуває у стані КІ, визначає повідомлення про це не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного КІ, безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі – НАЗК чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник КІ, відповідно.

Частина третя згаданої статті регламентує, що безпосередній керівник особи або керівник органу, до повноважень якого належить звільнення / ініціювання звільнення з посади, протягом двох робочих днів після отримання повідомлення про наявність у підлеглої йому особи реального чи потенційного КІ приймає рішення щодо врегулювання КІ, про що повідомляє відповідну особу. Далі Закон вказує, що «Національне агентство у випадку одержання від особи повідомлення про наявність у неї реального, потенційного конфлікту інтересів упродовж семи робочих днів роз'яснює такій особі порядок її дій щодо врегулювання конфлікту інтересів».

Механізм, передбачений Законом, передбачає, що безпосередній керівник або керівник органу, до повноважень якого належить звільнення / ініціювання звільнення з посади, якому стало відомо про КІ підлеглої йому особи, зобов'язаний вжити передбачених Законом заходів для запобігання та врегулювання КІ такої особи (а саме: 1) усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів; 2) застосування зовнішнього контролю за виконанням особою відповідного завдання, вчиненням нею певних дій чи прийняттям рішень; 3) обмеження доступу особи до певної інформації; 4) перегляд обсягу службових повноважень особи; 5) переведення особи на іншу посаду; 6) звільнення особи).

Проте зазначений механізм не є повністю дієвим без норм, які би встановлювали адміністративну відповідальність керівників за невжиття заходів щодо врегулювання КІ, що призводить до невиконання чи неналежного виконання обов'язку щодо врегулювання КІ у підлеглих осіб.

3.5. ДІЄВІСТЬ МЕХАНІЗМУ САМОСТІЙНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ КІ

Частиною другою статті 29 Закону встановлено, що «особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, у яких наявний реальний чи потенційний конфлікт інтересів, можуть самостійно вжити заходів щодо його врегулювання шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу з наданням підтверджуючих це документів безпосередньому керівнику або керівнику органу, до повноважень якого належить звільнення / ініціювання звільнення з посади. Позбавлення приватного інтересу має виключати будь-яку можливість його приховування».

Втім на практиці цю норму доволі складно реалізувати, адже відповідно до статті 28 Закону особа вже не пізніше наступного робочого дня зобов'язана повідомити керівника про КІ, який, у свою чергу, має протягом двох робочих днів вжити заходів для зовнішнього врегулювання КІ. Таким чином, строки, встановлені у статті 28, не сприяють тому, щоби відповідна особа реалізувала своє право позбавитися приватного інтересу без задіяння механізмів зовнішнього врегулювання КІ.

3.6. ДІЄВІСТЬ ОБОВ'ЯЗКУ ПЕРЕДАЧІ В УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТА КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ

У частині першій статті 36 Закону для осіб, зазначених у пункті 1, підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 Закону, встановлений обов'язок протягом 30 днів після призначення (обрання) на посаду передати в управління іншій особі належні їм підприємства та корпоративні права у порядку, встановленому законом. Стаття детально визначає способи такої передачі.

Проте низка недоліків цієї статті істотно зменшують її ефективність і дієвість, зокрема:

- обов'язок щодо передачі в управління підприємств та корпоративних прав пов'язаний лише з обранням (призначенням) особи на посаду, водночас такі особи можуть набути корпоративні права та підприємства у власність і після призначення на посаду;
- чинна редакція статті дозволяє передачу підприємств та корпоративних прав в управління близьким особам;
- стаття прямо не забороняє особі, яка передала в управління підприємство або корпоративні права, надавати вказівки з управління підприємством або корпоративними правами;
- чинна редакція статті 36 та інших норм Закону не передбачає оприлюднення в декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, відомостей про суб'єкта, якому передано в управління підприємство чи корпоративні права. Відтак подібна інформація знаходиться виключно у розпорядженні НАЗК, і доступ до неї не є відкритим. Ця обставина суттєво перешкоджає здійсненню громадського контролю за дотриманням вимог та обмежень, пов'язаних зі статтею 36 Закону, про що зазначають експерти, що провели відповідні дослідження¹⁹;
- невиконання (неналежне виконання) зазначеного у статті 36 Закону обов'язку не тягне за собою адміністративної відповідальності.

Крім того, наразі стаття 36 Закону передбачає великий перелік дозволених юридичних форм, якими можна виконати встановлений обов'язок передачі підприємства та корпоративних прав:

- укладення договору управління майном;
- укладення договору про управління цінними паперами, іншими фінансовими інструментами і грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери та інші фінансові інструменти;
- укладення договору про створення венчурного пайового інвестиційного фонду для управління переданими корпоративними правами.

Утім слід мати на увазі, що законодавство, яке регулює правовий статус вказаних договорів, не завжди враховує специфіку цілей, для яких в силу Закону такі договори укладають. Отже, існує ризик того, що на практиці такі договори можуть містити положення, які нівелюватимуть встановлені Законом заборони щодо підприємств та корпоративних прав.

3.7. ДІЄВІСТЬ ПРИПИСІВ НАЗК У ВИПАДКУ ВІЯВЛЕННЯ ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ЗАКОНУ ЩОДО ВРЕГУЛЮВАННЯ КІ

У частині другій статті 12 Закону²⁰ вказано, що у випадках виявлення порушення вимог цього Закону щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання КІ у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, захисту викривачів або іншого порушення цього Закону НАЗК вносить **керівнику відповідного органу, підприємства, установи, організації** припис щодо усунення порушень законодавства, проведення службового розслідування, притягнення винної особи до встановленої законом відповідальності. Припис Національного агентства є обов'язковим для виконання.

Ця норма не визначає механізму реагування НАЗК шляхом видачі припису щодо осіб, які не мають безпосереднього керівника (народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови).

3.8. УЗГОДЖЕНІСТЬ ЗАКОНУ

3.8.1. ВРЕГУЛЮВАННЯ КІ У ДІЯЛЬНОСТІ КОЛЕГІАЛЬНИХ ОРГАНІВ

У статті 35 Закону (до моменту її визнання неконституційною Рішенням КСУ²¹) містилося дві норми. Перша норма вказувала на те, що правила врегулювання КІ в діяльності, зокрема, таких членів колегіальних органів, як народні депутати України, членів Кабінету Міністрів України, суддів, суддів Конституційного суду України, голів, заступників голів обласних та районних рад, міських, сільських, селищних голів, секретарів міських, сільських, селищних рад, депутатів місцевих рад визначають закони, які регулюють статус відповідних осіб та засади організації відповідних органів.

Однак у частині другій цієї статті йшлося про те, що «у разі виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів у особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи, яка входить до складу колегіального органу (комітету, комісії, колегії тощо), вона не має права брати участь у прийнятті рішення цим органом».

Єдиним винятком із цієї статті Закону була норма про те, що «у разі якщо неучасть особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи, яка входить до складу колегіального органу, у прийнятті рішень цим органом призведе до втрати правомочності цього органу, участь такої особи у прийнятті рішень має здійснюватися під зовнішнім контролем. Рішення про здійснення зовнішнього контролю приймається відповідним колегіальним органом».

²⁰ Визнана неконституційною Рішенням КСУ № 13-р/2020 від 27.10.2020 року через те, що не враховує специфіки діяльності органів судової влади. Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо відновлення інституційного механізму запобігання корупції» № 1079-Х від 15.12.2020 року процитована норма частини другої статті 12 Закону була відтворена у незмінному вигляді в частині шостій статті 12 Закону з доданням спеціальної процедури для органів судової влади.

²¹ Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо відновлення інституційного механізму запобігання корупції» № 1079-Х від 15.12.2020 року редакція статті 35 Закону була відтворена у незмінному вигляді у статті 35-1 Закону.

Отже, як вбачається, сам Закон не забезпечує чіткого врегулювання КІ у діяльності колегіальних органів. З одного боку, у першій частині зазначеної статті він надає пріоритет спеціальним законам, які регулюють статус та засади організації відповідних органів. З іншого боку, згідно з другою частиною цієї статті, в разі наявності потенційного або реального КІ член колегіального органу не має права брати участь у прийнятті рішення таким органом (крім випадку, коли участь такої особи призводить до втрати правомочності таким органом). Невизначеності додає й уточнення, яке міститься у другій частині статті та розкриває зміст поняття колегіального органу лише через слова «комітет, комісія, колегія тощо», що, очевидно, при певних варіантах тлумачення дуже звужує суб'єктну сферу дії цієї норми.

Крім того, не зовсім зрозуміло, в чому полягає суть зовнішнього контролю за діями члена колегіального органу.

Беручи до уваги цілі розділу V, мету впровадження інституту КІ, рекомендації міжнародних організацій, варто зазначити, що єдиним правильним загальним способом правового регулювання КІ повинна бути заборона члену колегіального органу, який має КІ, брати участь як у прийнятті рішення цим органом, так і в його обговоренні. Це правило може мати певні винятки та уточнення (наприклад, у вигляді переліку ситуацій, які не можна вважати КІ), але основний напрям має бути саме таким.

Це підтверджують на практиці доволі однозначні положення деяких спеціальних законів. Наприклад, згідно зі статтею 9 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» «член Громадської ради міжнародних експертів зобов'язаний: [...] відмовитися від участі у зборі інформації про кандидата, розгляді питання про відповідність кандидата на посаду судді Вищого антикорупційного суду критеріям, зазначеним у частині четвертій статті 8 цього Закону, якщо член Громадської ради міжнародних експертів перебуває чи перебував в особистих чи ділових стосунках із кандидатом на посаду судді Вищого антикорупційного суду, причетний до справ, які розглядав чи розглядає суддя, який є кандидатом на посаду судді Вищого антикорупційного суду, та/або у разі наявності іншого конфлікту інтересів або обставин, що можуть вплинути на об'єктивність чи неупередженість під час прийняття членом Громадської ради міжнародних експертів рішення щодо кандидата на посаду судді Вищого антикорупційного суду».

Якщо ж спеціальні закони, які встановлюють правовий статус певних колегіальних органів, будуть дозволяти (наприклад, внаслідок права колегіального органу не задовольнити заяву про самовідвід, подану членом органу у зв'язку з КІ) члену колегіального органу, який перебуває у стані КІ, все одно брати участь у прийнятті відповідного рішення таким органом, то інститут запобігання КІ втрачає свою практичну цінність стосовно діяльності таких колегіальних органів.

Утім законів із такими нормами чимало, їх перелік наведено нижче за суб'єктним критерієм.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Статтями 31-1 та 37 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» встановлено, що народний депутат бере участь на пленарних засіданнях в обговоренні та у голосуванні щодо питань, щодо яких у нього наявний конфлікт інтересів, за умови публічного оголошення про це під час пленарного засідання Верховної Ради, на якому розглядається відповідне питання.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

Хоча частиною першою статті 60 Закону України «Про Конституційний суд України» передбачено, що суддя КСУ «не може брати участі у підготовці, розгляді та прийнятті рішень, виконувати інші повноваження у питаннях, щодо яких у нього наявний реальний чи потенційний конфлікт інтересів», проте частина третя тієї самої статті нівелює цю норму. Суддя КСУ при наявності реального або потенційного КІ зобов'язаний подати заяву про самовідвід, яку КСУ розглядає в порядку, визначеному Регламентом.

ВИЩА РАДА ПРАВОСУДДЯ

Згідно з частиною п'ятою статті 20 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», «член Вищої ради правосуддя зобов'язаний відмовитися від участі у розгляді питання, якщо:

1. він перебуває у родинних чи інших особистих стосунках із суддею, кандидатом на посаду судді чи прокурором, стосовно якого розглядається питання, а також особою, яка звернулася зі скаргою до Вищої ради правосуддя;
2. він особисто, прямо чи побічно заінтересований у справі, яку розглядає такий суддя;
3. за наявності іншого конфлікту інтересів або обставин, що викликають сумнів у його неупередженості».

Однак частиною п'ятою статті 33 цього Закону передбачено, що рішення про відвід (самовідвід) ухвалює більшість членів Вищої ради правосуддя, які беруть участь у засіданні Вищої ради правосуддя чи її органу, шляхом голосування в нарадчій кімнаті, за відсутності члена Вищої ради правосуддя, питання про відвід (самовідвід) якого вирішують.

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

У частині першій статті 100 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» вказано, що «член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не має права брати участь у розгляді питання та ухваленні рішення і підлягає відводу (самовідводу), якщо наявні дані про конфлікт інтересів або обставини, що викликають сумнів у його безсторонності. За наявності таких обставин член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України повинен заявити самовідвід. Із тих самих підстав відвід члену Комісії можуть заявити особи, щодо яких або за поданням яких розглядається питання».

Однак у частині третій цієї статті зазначено, що рішення про відвід (самовідвід) ухвалюють більшістю голосів членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які беруть участь у засіданні. Голосування проводять за відсутності члена Комісії, щодо якого вирішують питання про відвід (самовідвід).

МІСЦЕВІ РАДИ

У статті 59-1 Закону України «Про місцеве самоврядування» вказано, що «сільський, селищний, міський голова, секретар, депутат сільської, селищної, міської ради, голова, заступник голови, депутат районної, обласної, районної у місті ради бере участь у розгляді, підготовці та прийнятті рішень відповідною радою за умови самостійного публічного оголошення про це під час засідання ради, на якому розглядається відповідне питання»²².

²² Проект Закону № 3034-а про внесення змін до статті 59-1 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні», 3.12.2020 року був ухвалений Верховною Радою, але 23.12.2020 року повернутий із пропозиціями Президента України. Аналіз показав, що пропозиції Президента є більш комплексними та якісними, ніж

ПОЛІЦЕЙСЬКІ КОМІСІЇ

У частині одинадцятій статті 51 Закону України «Про Національну поліцію» зазначено, що член поліцейської комісії повинен бути відведений за наявності інформації про конфлікт інтересів або обставини, що викликають сумнів у його безсторонності. Якщо такі обставини існують, член поліцейської комісії повинен заявити самовідвід. Із тих самих підстав відвід члену комісії можуть заявити особи, щодо яких або за зверненням яких поліцейська комісія може прийняти рішення.

Проте далі у цій статті зазначено, що «рішення про відвід (самовідвід) приймає поліцейська комісія більшістю голосів членів, які беруть участь у засіданні. Член комісії, щодо якого приймається рішення про відвід (самовідвід), не бере участі в голосуванні».

НАУКОВА РАДА НАЦІОНАЛЬНОГО ФОНДУ ДОСЛІДЖЕНЬ УКРАЇНИ

У статті 54 Закону України «Про науково-технічну діяльність» вказано, що «експерти, що здійснюють експертизу проектів конкурсів фонду, і члени комісій конкурсу не повинні мати конфлікту інтересів. У разі виникнення конфлікту інтересів вони зобов'язані заявити самовідвід та відсторонюються головою Національного фонду досліджень України або науковою радою відповідної секції фонду».

ЕКСПЕРТНІ РАДИ УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ФОНДУ

Згідно зі статтею 8 Закону «Про Український культурний фонд» рішення про відсторонення експерта, у разі виявлення у нього КІ, ухвалює Виконавчий директор Фонду.

Підсумовуючи цей пункт Звіту, зазначимо, **що стаття 35-1 Закону (як і раніше, стаття 35) замість того, щоби чітко базуватися на правовій природі КІ і встановити єдине загальне правило про те, що член колегіального органу, за умови наявності в нього КІ, не має права брати участь в підготовці, обговоренні та прийнятті відповідного рішення, натомість є вкрай суперечливою.** Тим самим створено законодавчу підставу для того, щоб у кожному законі про статус колегіального органу була можливість встановити окремий стандарт дій за умови наявності КІ у його члена. Це вкрай негативно впливає на правове регулювання КІ в Україні. Справді, спеціальні закони можуть визначати певні специфічні винятки чи особливості у сфері КІ, зумовлені статусом певного колегіального органу, але такі закони не повинні нівелювати саму суть заборони діяти в умовах КІ.

3.8.2. БАГАТОМАНІТНІСТЬ ВИЗНАЧЕНЬ КІ У ЗАКОНАХ

Попри те, що більшість законів, які містять згадку про КІ, або прямо, або «за промовчанням» посилаються на визначення КІ із Закону, деякі законодавчі акти містять власні дефініції КІ. Така багатоманітність визначень КІ не сприяє узгодженості правового регулювання та в цілому негативно впливає на стан дотримання норм щодо КІ.

Цікаво, що деякі з таких визначень позбавлені тих недоліків дефініції реального КІ, про які йшлося в пункті 3.1 цього Звіту.

первинна ухвалена редакція змін. Вони передбачають, що депутат місцевої ради за умови КІ не має права брати участі в підготовці та розгляді питання та голосувати. Проте цей варіант врегулювання також, на наш погляд, не є досконалим (див. рекомендацію № 11 до цього Звіту).

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ» У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Назва закону	Формулювання визначення КІ з посиланням на статтю закону	Коментар
<p>Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань</p>	<p>«Конфлікт інтересів – надання особою переваги її приватному інтересу над інтересом належного виконання нею свого публічного обов’язку». (стаття 1)</p>	<p>Визначення стосується реального КІ, що обмежує дію статті 28 Закону, оскільки вона поширює описані нею обмеження і на потенційний КІ.</p> <p>За змістом визначення є кращим, ніж у Законі, оскільки не має недоліків, пов’язаних із використанням категорії «суперечності» приватного інтересу та службових повноважень.</p>
<p>Про публічні закупівлі</p>	<p>«Для цілей цього Закону конфліктом інтересів вважається наявність приватного інтересу у працівника замовника чи будь-якої особи або органу, які діють від імені замовника і беруть участь у проведенні процедури закупівлі / спрощеної закупівлі або можуть вплинути на результати цієї процедури закупівлі / спрощеної закупівлі, що може вплинути на об’єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень або на вчинення чи невчинення дій під час проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі, та/або наявність суперечності між приватним інтересом працівника замовника чи будь-якої особи або органу, які діють від імені замовника і беруть участь у проведенні процедури закупівлі / спрощеної закупівлі та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об’єктивність або неупередженість прийняття рішень або на вчинення чи невчинення дій під час проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі». (стаття 11)</p>	<p>По суті йдеться про уточнення суб’єктів КІ. За змістом це визначення охоплює і потенційний, і реальний КІ та не суперечить дефініції із Закону.</p>
<p>Про банки і банківську діяльність</p>	<p>«Конфлікт інтересів – наявні та потенційні суперечності між особистими інтересами і посадовими чи професійними обов’язками особи, що можуть вплинути на добросовісне виконання нею своїх повноважень, об’єктивність та неупередженість». (стаття 2)</p>	<p>В одному визначенні об’єднані ознаки і потенційного, і реального КІ. Формулювання «суперечності між особистими інтересами і посадовими обов’язками» є недоліком цього визначення, як зазначено в пункті 3.1 цього Звіту.</p>

Назва закону	Формулювання визначення КІ з посиланням на статтю закону	Коментар
<p>Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів</p>	<p>«Конфліктом інтересів у цілях застосування цього Закону вважається суперечність між особистими інтересами державного виконавця або приватного виконавця та його професійними правами і обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість під час виконання державним виконавцем або приватним виконавцем його професійних обов'язків, а також на вчинення чи невчинення ним дій під час здійснення примусового виконання рішень». (стаття 4)</p>	<p>Це визначення фактично повторює (з незначними відхиленнями) дефініцію реального КІ із Закону, в тому числі її недоліки. Також із предмету регулювання вилучено потенційний КІ. Крім того, визначення не передбачає дотримання особою певних обов'язків, визначених у статті 28 Закону.</p>
<p>Про систему гарантування вкладів фізичних осіб</p>	<p>«Конфліктом інтересів є наявність у відповідного працівника Фонду або його/її дружини (чоловіка), батька, матері, дітей, рідних братів і сестер особистих або ділових інтересів у відповідному банку». (стаття 35)</p>	<p>Це визначення стосується лише реального КІ. Однак воно позбавлене вад, притаманних дефініції із Закону, оскільки не згадує про суперечність між приватним інтересом та службовими повноваженнями.</p>
<p>Кодекс України про адміністративні правопорушення</p>	<p>«У цій статті під реальним конфліктом інтересів слід розуміти суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання вказаних повноважень». (стаття 172-7)</p>	<p>Це визначення ідентичне визначенню реального КІ, встановленому Законом.</p>

3.9. ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНУ ТА СТАТТІ 172-7 КУПАП У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ

3.9.1. УЗАГАЛЬНЕНА ПОЗИЦІЯ ВИЩИХ СУДОВИХ ІНСТАНЦІЙ

На судову практику застосування статті 172-7 КУПАП значно впливає позиція Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (ВССУ), яку він висловив у листі до нижчих судів «Щодо притягнення до адміністративної відповідальності за окремі правопорушення, пов'язані з корупцією» від 22.05.2017 року²³. У пункті 3 зазначеного документа визначено сукупність юридичних фактів, що підлягають обов'язковому встановленню для притягнення особи до адміністративної відповідальності на підставі статті 172-7 КУПАП:

1. Наявність приватного інтересу, який має бути чітко сформульований та визначений;
2. Наявність суперечності між приватним інтересом і повноваженнями особи із зазначенням, як ця суперечність впливає на прийняття рішення;
3. Наявність повноважень для прийняття рішення;
4. Наявність реального впливу суперечності між приватними і службовими / представницькими інтересами на об'єктивність або неупередженість рішення.

За відсутності хоча б одного з цих факторів, згідно з позицією ВССУ, реальний конфлікт інтересів не виникає.

Отже, вбачається, що пункти 2 та 4 позиції ВССУ лише поглиблюють проблему ефективності застосування розділу V Закону та статті 172-7 КУПАП, яка зумовлена, як було вже зазначено в пункті 3.1 цього Звіту, недостатньо коректним визначенням поняття «реальний КІ» у Законі.

Вимога щодо виявлення «суперечності між приватним інтересом і повноваженнями особи із зазначенням, як ця суперечність впливає на прийняття рішення» та вимога щодо виявлення «реального впливу суперечності між приватними і службовими / представницькими інтересами на об'єктивність або неупередженість рішення» створюють додаткові, нічим не обґрунтовані перешкоди для притягнення осіб до відповідальності за статтею 172-7 КУПАП. Так, згідно з логікою визначення реального КІ у Законі та позиції ВССУ, ситуація, коли приватний інтерес впливає на об'єктивність та неупередженість рішення, не може бути кваліфікована як реальний КІ, тому що такий приватний інтерес або формально не суперечить повноваженням особи, або таку суперечність неможливо довести. Якщо дотримуватися такої хибної позиції, то ефективність інституту КІ значно девальвується.

Отже, позиція ВССУ, основана на не зовсім коректному визначенні реального КІ, яке пропонує Закон, суттєво знижує ефективність норм Закону щодо КІ та статті 172-7 КУПАП.

²³ Позиція Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Щодо притягнення до адміністративної відповідальності за окремі правопорушення, пов'язані з корупцією» від 22.05.2017 року. Режим доступу: https://zib.com.ua/files/Golovam_apeliacijnih_sudiv_vid_2205_2017.pdf

3.9.2. НАЙПОШИРЕНІШІ КАТЕГОРІЇ СУДОВИХ СПРАВ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ СТАТТІ 172–7 КУПАП.

3.9.2.1. УХВАЛЕННЯ РІШЕНЬ МІСЦЕВОЮ РАДОЮ, ДО СКЛАДУ ЯКОЇ ВХОДИТЬ ДЕПУТАТ, ЯКИЙ МАЄ РЕАЛЬНИЙ КІ ТА ЯКИЙ ГОЛОСУЄ ЗА ТАКЕ РІШЕННЯ.

У згаданому листі ВССУ від 22.05.2017 року була обґрунтована позиція, згідно з якою депутати місцевих рад при голосуванні користуються ухвальним голосом із усіх питань, які розглядають на засіданнях, мають право обирати й бути обраними до органів відповідної ради. Якщо, наприклад, депутат місцевої ради голосує за включення самого себе до складу виконавчого органу міської ради, він не може ухвалити це рішення одноособово – таке рішення колегіальний орган ухвалює більшістю голосів. Відтак, відсутній прямий і безпосередній причинно-наслідковий зв'язок між голосуванням депутата й ухваленням рішення.

Тому, на думку ВССУ, немає КІ у діях депутата, який голосує за рішення місцевої ради про виплату собі або близьким особам грошової винагороди, призначення своєї кандидатури на посаду, виділення земельної ділянки для близької особи тощо.

У своєму листі ВССУ підкреслює, що якщо депутат місцевої ради голосує за призначення особи, з якою пов'язаний родинними відносинами, до складу виконавчого органу, то реальний КІ у депутата може мати місце, лише якщо при ухваленні такого рішення необхідно зробити вибір між членом сім'ї та іншим кандидатом.

Слід зазначити, що така позиція ВССУ не відповідає меті законодавчого встановлення обмежень дій в умовах КІ та по суті нівелює таке обмеження.

У Постанові Касаційного адміністративного суду у складі Верховного суду у справі № 810/2500/16²⁴ суд дійшов висновку про те, що депутат місцевої ради, в якого виник реальний або потенційний КІ, не має права брати участь в ухваленні органом відповідного рішення, а нормативно-правові акти, рішення, видані (ухвалені) місцевими радами з порушенням вимог антикорупційного законодавства щодо КІ, підлягають скасуванню. Тобто касаційний суд поширив дію частини другої статті 35 Закону, яка забороняє брати участь у голосуванні колегіального органу особи, яка має КІ, на діяльність колегіальних органів державної влади та органів місцевого самоврядування (також існує подібне рішення апеляційного суду у справі № 398/2703/16-п²⁵). Таку позицію підтримує і НАЗК (пункт 2.3 Методичних рекомендацій щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів).

Така сама позиція викладена й у Постанові Великої Палати Верховного Суду від 20.03.2019 року²⁶. У цьому документі, зокрема, вказано, що з аналізу частини другої статті 59-1 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» вбачається, що обов'язки щодо попередження КІ у депутата місцевої ради покладено не лише на такого депутата, але й на відповідну постійну комісію інших депутатів відповідної ради. При виникненні КІ у депутата сільської ради він має діяти не лише відповідно до статті 59-1, згідно з якою сама можливість брати участь у розгляді, підготовці та прийнятті рішень відповідною радою пов'язана з виконанням ним умови самостійного публічного оголошення про це під час засідання ради, на якому розглядається відповідне питання, але й з врахуванням вимог статті 35 Закону. У частині другій статті 35 Закону зазначено, що в разі виникнення реального чи потенційного КІ в особи, уповноваженої на виконання функцій держави або міс-

²⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77586022>

²⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/67920103>

²⁶ <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80854671>

цевого самоврядування, прирівняної до неї особи, яка входить до складу колегіального органу (комітету, комісії, колегії тощо), вона не має права брати участь у прийнятті рішення цим органом. Отже, для встановлення порушення процедури прийняття рішення визначальним є сам факт участі депутата у голосуванні за наявності КІ (потенційного чи реального), а не вплив такого голосування на прийняте рішення з урахуванням наявності кваліфікованої більшості, необхідної для прийняття позитивного рішення колегіальним органом. Прийняте в умовах реального КІ в одного з депутатів рішення органу місцевого самоврядування компрометує, спаплюжує таке рішення, та, як наслідок, нівелює довіру суспільства до органів місцевого самоврядування в цілому. За таких обставин Велика Палата Верховного Суду вважає за необхідне відступити від правового висновку, викладеного в постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 6 червня 2018 року у справі № 459/2673/16 у подібних правовідносинах, оскільки він є помилковим: наявність потенційного або реального конфлікту інтересів не тягне за собою автоматичної недійсності прийнятих рішень колегіального органу, а лише у визначених законом випадках може вплинути на втрату правомочності органу.

Втім, попри всю прогресивність наведеної позиції Великої Палати Верховного Суду, вона, без внесення відповідних змін до законів України, є вельми дискусійною.

Так, підхід, застосований у процитованих вище двох судових рішеннях, по суті ґрунтується на тлумаченні частини другої статті 35 Закону як спеціальної відносно відповідних норм Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», який також регулює дії відповідних суб'єктів у випадку наявності в них КІ. Однак ця юридична теза є вразливою, тому що не відповідає буквальному тлумаченню статті 35 Закону, зважаючи на неузгодженість між собою частин першої та другої статті 35 Закону, а також із огляду на статтю 59-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», яка дозволяє депутатам місцевих рад голосувати за питання, навіть якщо вони заявили про наявність у них КІ з цього питання. Про цю проблему вже йшлося у пункті 3.1 цього Звіту.

За чинної редакції статті 35-1 Закону та статті 59-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» тлумачення обов'язків депутатів місцевих рад щодо врегулювання конфлікту інтересів є однозначним: вони зобов'язані винятково повідомляти про наявність КІ перед голосуванням та можуть бути притягнені до відповідальності лише на підставі частини першої статті 172-7 КУпАП. А от щодо частини другої статті 172-7 КУпАП, яка стосується накладення санкції за дії в умовах реального КІ (наприклад, участь у голосуванні), то наразі більше аргументів на користь того, що депутатів місцевих рад неможливо притягнути до відповідальності за голосування з питань, щодо яких вони мають реальний КІ, про який публічно повідомили.

Отже, для підвищення ефективності інституту запобігання КІ у діяльності колегіальних органів, усунення неоднозначності в судовій практиці потрібно внести зміни до Закону та спеціальних законів.

У судовій практиці щодо КІ у діяльності депутатів місцевих рад найпоширенішими є такі типи справ:

1) Рішення про призначення особі або її близьким родичам грошових виплат. Більшість судів визнають, що своїми діями такі особи (якщо вони не повідомили про КІ і голосували за відповідне рішення) порушують вимоги антикорупційного законодавства, що створює підстави для їх притягнення до адміністративної відповідальності (справи №№ 663/711/17²⁷, 659/275/1²⁸,

27 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66030912>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66912953>

28 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73909400>

647/813/17²⁹, 658/724/17³⁰, 733/70/18³¹, 358/897/17³²). Примітно, що у справі № 359/764/18³³ суд визнав, що секретар сільської ради вчинила правопорушення, передбачене частиною другою статті 172-7 КУпАП, проголосувавши з питання, щодо якого вона мала конфлікт інтересів, хоча про його наявність вона повідомляла перед голосуванням.

У справі № 243/7624/16-п³⁴ суд першої інстанції закрив провадження, а апеляційний суд скасував це рішення і притягнув до відповідальності сільського голову, який доповідав на засіданні сільської ради з питання надання йому матеріальної допомоги.

Водночас часто суди не притягують осіб до адміністративної відповідальності. Окрім стандартних тез про відсутність фактів, перерахованих у листі ВССУ (справа № 727/522/18³⁵), найпоширенішими аргументами, які, на думку судів, виключають притягнення до відповідальності за статтею 172-7 КУпАП (справи №№ 573/18/17³⁶, 699/332/17³⁷, 365/658/17³⁸, 365/223/17³⁹, 522/10636/18⁴⁰, 369/6765/17⁴¹, 369/6757/17⁴²) є такі: i) колегіальність ухвалюваних рішень; ii) одностороннє ухвалення рішень; iii) рішення стосується не лише цього суб'єкта, а й інших осіб; iv) голос суб'єкта не був вирішальним; v) іншим депутатам і так було відомо про КІ, тому повідомляти про нього не було потреби; vi) рішення приймається в інтересах громади.

2) Рішення про виділення (зміну умов виділення) земельних ділянок або інших видів нерухомого майна. Суди розцінюють голосування депутата місцевої ради за подібні рішення, якщо вони стосуються його особисто або його близьких осіб, як такі, що вчинені в умовах реального КІ (справи №№ 511/2544/16-п⁴³, 173/302/18⁴⁴, 235/2508/18⁴⁵, 603/95/18⁴⁶, 608/1925/18⁴⁷, 607/13828/17⁴⁸, 586/1121/17⁴⁹).

3) Рішення місцевих рад, пов'язані з роботою підприємств або перевіркою фактів порушень на підприємствах, на яких працюють депутати. Суди переважно безпідставно закривають провадження за протоколами, які стосуються таких ситуацій (справи №№ 640/20539/16-п⁵⁰, 712/9659/17⁵¹, 210/559/18⁵², 527/2559/18⁵³).

4) Голосування депутата місцевої ради за рішення про призначення самого себе на адміністративну посаду у виконавчому органі. З цього приводу ВССУ має таку позицію: оскільки депутат не приймає рішення одноособово, то відсутній прямий і безпосередній причинно-наслідковий зв'язок між його голосуванням і прийняттям рішення. Голосування депутата, на думку

29 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66334458>

30 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66726132>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/67448391>

31 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72172940>

32 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/67928377>

33 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72256404>

34 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/63387383>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/64077965>, <https://reyestr.court.gov.ua/Review/64275939>

35 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72637362>

36 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/64108296>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/64717993>

37 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72454799>

38 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/69983211>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/71361838>

39 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66275298>

40 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77094017>

41 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/68713174>

42 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/68713182>

43 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/64599638>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65238631>

44 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73737488>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75251935>

45 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74381259>

46 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72514248>

47 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78288747>

48 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/71501636>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72632292>

49 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/71871533>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74089665>

50 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65609853>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66866818>

51 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/69828521>

52 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72458036>

53 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79070166>

ВССУ, є його обов'язком, а можливість бути обраним на посаду – це його право. Право бути обраним до складу виконавчого органу є реалізацією представницьких повноважень депутата, а не його приватного інтересу. Частина судів підтримує таку неправильну позицію ВССУ (справи №№ 241/219/17⁵⁴, 712/3411/17⁵⁵), хоча більшість судів не підтримує (справи №№ 373/1025/17⁵⁶, 708/215/17⁵⁷, 692/192/17⁵⁸, 697/554/17⁵⁹).

3.9.2.2. ПРИЙНЯТТЯ ОДНООСІБНИХ РІШЕНЬ ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТОМ САМОМУ СОБІ ГРОШОВИХ ВИПЛАТ:

1) Ухвалення акта про призначення грошової виплати (премії, надбавки, виплати на оздоровлення тощо) суперечить встановленому порядку преміювання.

У таких випадках судова практика є однозначною та передбачає притягнення відповідних осіб до адміністративної відповідальності за статтю 172-7 КУпАП (справа № 127/6866/18⁶⁰).

Водночас існує позиція, згідно з якою якщо особа видала акт про призначення собі грошової виплати за відсутності в неї для цього повноважень, це є підставою для притягнення такої особи до кримінальної відповідальності за статтю 191 Кримінального кодексу України (справа № 242/2026/18⁶¹).

2) Ухвалення акта про призначення грошової виплати належить до сфери компетенції суб'єкта, який не повідомив про наявність КІ.

Тут судова практика не є однозначною, хоча більшість суддів схиляються до того, що в таких ситуаціях наявне порушення законодавства про КІ, а отже, і підстави для притягнення особи до адміністративної відповідальності за статтю 172-7 КУпАП (справи №№ 243/1052/18⁶², 222/968/18⁶³, 601/525/17⁶⁴). Прикладом протилежної позиції є рішення у справі № 752/6421/18⁶⁵.

3) Ухвалення акта, яким керівник призначає грошову виплату не лише собі, а й іншим працівникам. Прикладом може бути рішення апеляційного суду у справі № 127/1809/17⁶⁶, яким було змінено рішення суду першої інстанції та притягнуто до відповідальності особу, яка видавала такі накази.

4) Ухвалення акта на підставі нормативно-правового акта, яким встановлено право керівника на грошові виплати, однак не передбачено конкретного розміру таких виплат.

Судова практика не є однозначною, оскільки в одних випадках суди вважають, що невстановлення у нормативно-правовому акті чіткого розміру виплат жодним чином не скасовує обов'яз-

54 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/68638689>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/68004686>

55 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66740974>

56 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/67211632>

57 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65274920>. Рішення суду апеляційної інстанції, яким скасовано рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66163708>

58 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65334970>. Рішення суду апеляційної інстанції, яким скасовано рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66215928>

59 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65417349>. Рішення суду апеляційної інстанції, яким скасовано рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66250522>

60 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74751888>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77231569>

61 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74683737>.

62 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72660542>

63 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77113941>

64 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65993393>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66436173>

65 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77227818>

66 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66086214>

ку особи повідомити про КІ (справи №№ 397/12/18⁶⁷, 361/1965/17⁶⁸), а в інших – що це може бути причиною відмови від притягнення особи до адміністративної відповідальності (справа № 585/467/17⁶⁹).

5) Особа подає клопотання про преміювання працівників (у тому числі себе), а згодом, на підставі задоволеного клопотання, видає розпорядження про преміювання. Прикладом може бути рішення апеляційного суду у справі № 606/861/17⁷⁰, яким було залишено в силі рішення суду першої інстанції про притягнення до відповідальності особи, яка видавала такі накази.

6) Особа підписує розпорядження про преміювання самої себе за відсутності свого керівника. У справі № 333/2931/17⁷¹ апеляційний суд погодився з висновками суду першої інстанції щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності (однак закриття справи у зв'язку із закінченням строків). Аналогічним є рішення у справі № 243/2606/18⁷². Стосовно цього НАЗК також має свою позицію: «реальний конфлікт інтересів відбувається, коли за відсутності керівника (чи з інших причин) суб'єкт, на якого поширюється дія Закону, готує подання щодо встановлення собі премії. У вказаній ситуації приватний інтерес майнового характеру (можливість отримати матеріальне заохочення) впливає на вчинення дій (підготовка подання) під час виконання повноважень (суб'єкт наділений повноваженнями готувати подання щодо встановлення собі премії)» (пункт 1.1.1 на сторінці 9 Методичних рекомендацій щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів).

3.9.2.3. ПРИЙНЯТТЯ ОДНООСІБНИХ РІШЕНЬ ПРО ГРОШОВІ ВИПЛАТИ (ІНШІ ПЕРЕВАГИ) БЛИЗЬКИМ ОСОБАМ.

В основному в судовій практиці вбачають у таких діях керівників склад адміністративного порушення, передбаченого статтею 172-7 КУпАП (справи №№ 591/492/17⁷³, 492/835/18⁷⁴, 712/7653/18⁷⁵, 664/1127/17⁷⁶, 689/334/17⁷⁷), хоча й трапляються рішення, в яких суди не притягували осіб у таких умовах до адміністративної відповідальності й закривали провадження (справа № 278/433/17⁷⁸).

У справах №№ 640/15961/17⁷⁹, 576/61/17-п⁸⁰, 640/17494/16-п⁸¹ суд першої інстанції дійшов висновку про відсутність у діях керівників конфлікту інтересів, але апеляційні суди ці рішення скасували.

Також у практиці трапляються випадки, коли КІ кваліфікують і у випадку, якщо рішення про грошові виплати не приймала близька особа, але супроводження прийняття цього рішення (підготовку проекту рішення, службової записки, довідки тощо) здійснював родич того, кому виписують премію (справа № 316/343/18⁸²).

67 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/71662877>

68 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/67268042>

69 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65719155>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/67911344>

70 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/69289831>

71 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/69415968>

72 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73581307>

73 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/64926892>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/64926892>

74 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74736382>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75651281>

75 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75263970>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75966508>

76 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/68323365>

77 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/66292887>

78 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65235658>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65945238>

79 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/69990306>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/71743846>

80 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65266786>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65919367>

81 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/63581410>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/65847081>

82 Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72711953>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73935400>

Іншим випадком, коли керівник не тільки видавав накази про преміювання близької особи, а й надавав їй інші переваги, які створювали суперечність між приватним інтересом та службовими повноваженнями, є справа № 638/5726/17⁸³, у якій апеляційний суд погодився з доводами суду першої інстанції (хоч і частково скасував рішення суду першої інстанції у зв'язку із малозначністю правопорушення).

Крім того, бувають ситуації, коли керівник брав участь у призначенні на посаду близької особи, що також підпадає під ознаки КІ (справа № 760/15416/17⁸⁴).

3.9.4. СУДОВА ПРАКТИКА ЩОДО ЗВІЛЬНЕННЯ ОСІБ, ЯКІ ПОРУШИЛИ ВИМОГИ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ, ВІД АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.

Наразі вельми поширена судова практика звільнення осіб, які порушили вимоги законодавства про конфлікт інтересів, від адміністративної відповідальності через малозначність правопорушення.

При цьому такі рішення суду мотивує:

- «визнанням особою протиправності своїх діянь, щирим каяттям у вчиненому, засудженням своєї неправомірної поведінки, займанням суспільно корисною працею, утриманням двох дітей, відсутністю обставин, що обтяжують відповідальність» (справа № 365/196/18⁸⁵);
- «притягненням особи до відповідальності за вчинення адміністративного «корупційного» правопорушення вперше, відсутністю істотної шкоди суспільним та державним інтересам, правам і свободам громадян або іншим цінностям, що охороняються законом, незначним ступенем конфлікту інтересів» (справа № 591/1210/17⁸⁶);
- «відсутністю фактичних матеріальних або нематеріальних збитків, відсутністю особливого службового становища, виключно позитивну характеристику як за місцем проживання, так і роботи» (справа № 695/3554/16-п⁸⁷).

Іноді суди взагалі не наводять мотивів визнання правопорушень малозначними, посилаючись винятково на «обставини справи» та «характер правопорушення» (рішення апеляційного суду у справі № 638/5726/17⁸⁸).

Наведені приклади нібито малозначності порушень законодавства про КІ в обґрунтуванні рішень суду виглядають відверто юридично слабкими. Вони суттєво знижують ефективність норм Закону та фактично опосередковано стимулюють поширення серед посадовців практики ігнорування заборони діяти в умовах КІ під час виконання службових та представницьких повноважень.

⁸³ Рішення суду першої інстанції: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/67377542>. Рішення апеляційного суду: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/69260369>

⁸⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/69829563>

⁸⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/69260369>

3.9.5. СТРОКИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТАТТЕЮ 172-7 КУПАП.

Відповідно до статті 38 КУпАП адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, тобто в тому числі за статтею 172-7 КУпАП, а також правопорушень, передбачених статтями 164-14, 212-15, 212-21 КУпАП, може бути накладено протягом шести місяців із дня його виявлення, але не пізніше двох років із дня його вчинення.

Тобто накладення адміністративного стягнення пов'язують як із моментом вчинення правопорушення, так і зі строком із дня виявлення такого правопорушення.

Тим часом законодавство не визначає чіткого строку виявлення правопорушення. Судова практика пропонує два різні шляхи: 1) датою виявлення правопорушення вважають дату складення відповідного протоколу; 2) датою виявлення правопорушення вважають дату надходження до НАЗК повідомлення про можливе вчинення правопорушення.

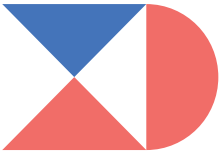
Крім того, враховуючи тривалий розгляд судами справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, визначений КУпАП строк накладення стягнення є занадто коротким.

Таким чином, у КУпАП процесуальні строки притягнення до адміністративної відповідальності за статтею 172-7 чітко не визначені та є закороткими, що негативно впливає на ефективність та притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності за порушення законодавства про КІ.

У цій самій площині знаходиться й інші проблема, пов'язана з тим, що КУпАП надає можливість особі, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, ухилятися від отримання його копії, тим самим затягуючи передачу справи до суду.

3.9.6. НЕМОЖЛИВІСТЬ НАЗК ПРЕДСТАВЛЯТИ ПРАВОВУ ПОЗИЦІЮ В СУДІ ЗА СКЛАДЕНИМИ НЕЮ ПРОТОКОЛАМИ ЗА СТАТТЕЮ 172-7 КУПАП.

Уповноважені особи НАЗК відповідно до КУпАП не можуть брати участі в судових засіданнях та обґрунтовувати викладене в протоколі про адміністративне правопорушення. Зважаючи на складність інституту КІ, відсутність представників НАЗК негативно впливає на ефективність норм Закону щодо КІ.

РОЗДІЛ 4. ВИСНОВКИ

1. Норми українського законодавства щодо запобігання та врегулювання КІ, притягнення до адміністративної відповідальності за неповідомлення про потенційний і реальний конфлікт інтересів, а також щодо вчинення дії чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту у 2014 році зазнали значних змін. Багато інститутів узагалі з'явилися вперше. Закон «Про запобігання корупції» (у частині запобігання та врегулювання конфлікту інтересів) та стаття 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення в цілому відповідають міжнародним стандартам та рекомендаціям. Так, у звіті ОЕСР 2017 року було зазначено, що нове законодавство переважно відповідає міжнародним стандартам, і Україна повністю виконала рекомендацію забезпечити ефективний інституційний механізм для управління конфліктами інтересів та контролю імплементації відповідного законодавства⁸⁹.

Проте зазначені законодавчі норми не можна вважати достатньо ефективними та дієвими через такі основні причини:

1. загальна низька культура дотримання правил уникнення конфлікту інтересів у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування (в тому числі через слабку практику застосування судами санкцій за порушення відповідних норм), нерозуміння небезпеки ігнорування норм щодо конфлікту інтересів та ризиків скасування актів і правочинів, ухвалених в умовах конфлікту інтересів;
2. визначення реального конфлікту інтересів у Законі «Про запобігання корупції» містить зайвий елемент, а саме «суперечність приватного інтересу службовим повноваженням». На практиці це призводить до тверджень про відсутність конфлікту інтересів навіть у випадках, коли існує беззаперечний факт впливу приватного інтересу на об'єктивність та неупередженість виконання службових повноважень;
3. колізійність законодавчих норм щодо конфлікту інтересів у членів колегіальних органів, що дозволяє членам таких органів брати участь в ухваленні рішень навіть за умови оголошення ними про перебування у стані конфлікту інтересів, суттєво знижує ефективність правил запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;
4. неузгодженість норм Закону України «Про запобігання корупції» в частині строків повідомлення про конфлікт інтересів та строків самостійного його врегулювання;

⁸⁹ Anti-corruption reforms in Ukraine. 4th round of monitoring of the Istanbul Anti-Corruption Action Plan (OECD ACN, 2017). Режим доступу: <https://www.oecd.org/corruption/acn/OECD-ACN-4th-Round-Report-Ukraine-ENG.pdf>

5. недостатня деталізованість положень статті 36 Закону «Про запобігання корупції» щодо порядку передачі особою в управління підприємств чи корпоративних прав;
6. відсутність адміністративної відповідальності за невиконання чи неналежне виконання керівниками обов'язку щодо врегулювання конфлікту інтересів у підлеглих осіб, а також за невиконання вимог щодо передачі в управління належних особі підприємств чи корпоративних прав;
7. судова практика застосування статті 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення є доволі неоднорідною, і в ній переважають тенденції, які призводять до неналежного реагування держави на порушення правил конфлікту інтересів. Такі тенденції полягають у: а) суто формалістичному підході судів до розуміння конфлікту інтересів, приватного інтересу, неврахуванні мети норм щодо конфлікту інтересів, ігноруванні суспільної небезпеки діянь в умовах конфлікту інтересів; б) поширеності практики використання судами доволі сумнівних із юридичної точки зору правових аргументів на користь звільнення особи від відповідальності за порушення правил запобігання і врегулювання конфлікту інтересів; в) відсутності одноманітної практики застосування відповідних норм вищими судовими інстанціями, яка би відповідала цілям закону; г) відсутності у НАЗК процесуальної можливості бути учасником судового розгляду справи за статтею 172-7 Кодексу та представити позицію, яка викладена у складеному НАЗК протоколі про адміністративне правопорушення.

РОЗДІЛ 5. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Згідно з методологією оцінювання ефективності застосування законодавства (PLS) у рекомендаціях до звіту, як правило, визначають, що слід зробити із законодавчим актом: залишити, змінити чи скасувати.

A) Залишити закон – якщо цілі досягнуті, переваги закону перевищують недоліки, а закон зберігає актуальність.

B) Замінити закон – якщо за результатами оцінювання встановлено необхідність внесення суттєвих змін до змісту та/або сфери застосування закону.

C) Внести зміни до закону – якщо необхідні незначні зміни в структурі чи конкретних положеннях закону, інституційному / управлінському підході або бюджетному фінансуванні.

D) Скасувати закон – якщо цілей не досягнуто, закон не вирішив проблеми або немає причинно-наслідкового зв'язку між впровадженням закону та отриманими результатами.

Беручи до уваги результати проведеного аналізу, основною рекомендацією буде варіант «С». Тобто для підвищення ефективності та дієвості аналізованих законодавчих актів, для кращого досягнення ними поставлених цілей до них слід внести зміни, які не мають кардинального характеру, а спрямовані на уточнення й деталізацію певних положень та механізмів, що вже закріплені в законі. Крім того, для кращої узгодженості законодавчих актів у сфері запобігання та врегулювання конфлікту інтересів пропонуємо також внести уточнюючі зміни й до деяких інших законів, які не були першочерговим предметом аналізу.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЗМІН:

1. Внести зміни до Закону «Про запобігання корупції» в частині визначення приватного інтересу, виклавши дефініцію таким чином: «приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, зумовлений особистими, родинними чи діловими, службовими, дружніми (або неприязними) стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі стосунками, які виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях».

2. Внести зміни до Закону «Про запобігання корупції» в частині визначення реального конфлікту інтересів, виклавши дефініцію таким чином: «реальний конфлікт інтересів – наявність у особи

приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, який впливає на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень».

3. Розглянути питання про встановлення у спеціальних законах (що регулюють діяльність окремих органів, передусім колегіальних) приблизних, невичерпних переліків типових ситуацій, які вважають конфліктом інтересів, та/або, за необхідності, визначити перелік типових ситуацій, які не вважають конфліктом інтересів.

4. Доповнити Закон «Про запобігання корупції» переліком «посадових осіб юридичних осіб публічного права», про яких ідеться в підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 Закону та на яких поширюються положення про запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та стаття 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

5. Доповнити статтю 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення складом адміністративного правопорушення за невиконання чи неналежне виконання керівниками обов'язку щодо врегулювання конфлікту інтересів у підлеглих осіб.

6. Доповнити Закон «Про запобігання корупції» положенням про те, що одночасно з повідомленням керівника про наявний у неї конфлікт інтересів відповідна особа має право повідомити також про заходи, яких вона вживає для позбавлення приватного інтересу. В такому разі керівник не повинен ухвалювати рішення щодо врегулювання конфлікту інтересів упродовж п'яти робочих днів – у цей час особа має право надати йому докази позбавлення нею свого приватного інтересу і, таким чином, самостійно врегулювати конфлікт інтересів. У разі ненадходження протягом п'яти робочих днів відповідних доказів позбавлення приватного інтересу керівник вживає заходів зовнішнього врегулювання. Але якщо після ухвалення рішення про вжиття заходів зовнішнього врегулювання конфлікту інтересів особа таки надасть докази позбавлення приватного інтересу, таке рішення підлягає перегляду.

Крім того, уточнити в Законі «Про запобігання корупції», що повідомляти керівника про конфлікт інтересів потрібно в письмовій формі.

7. До статті 35-1 Закону «Про запобігання корупції» внести зміни, які б однозначно встановлювали, що в разі виникнення конфлікту інтересів у члена колегіального органу він не має права брати участі в підготовці, обговоренні й ухваленні рішень таким органом, за винятком випадків, коли такий конфлікт інтересів мають усі члени цього органу або якщо неучасть такої особи призведе до втрати правомочності цього органу.

Виключити із статті положення про ухвалення рішень під зовнішнім контролем.

8. У Законах «Про Регламент Верховної Ради України», «Про Конституційний суд України», «Про Вищу раду правосуддя», «Про судоустрій і статус суддів» (у частині щодо Вищої кваліфікаційної комісії суддів України), «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про Національну поліцію» (у частині щодо поліцейських комісій), «Про науково-технічну діяльність» (у частині щодо експертів, які виконують експертизу проектів конкурсів фонду, і членів комісій конкурсу), «Про Український культурний фонд» (у частині щодо експертів) встановити: 1) якщо особа, яка входить до складу колегіального органу, заявляє самовідвід у зв'язку з наявним конфліктом інтересів, вона не має права брати участі в підготовці, обговоренні та в ухваленні цим органом рішення, крім випадків, коли такий конфлікт інтересів мають усі члени цього органу або якщо неучасть такої особи призведе до втрати правомочності цього органу; 2) якщо про конфлікт інтересів особи, яка входить до складу колегіального

органу, заявляє будь-який інший член цього колегіального органу або учасник засідання, якого безпосередньо стосується розглядуване питання, або інша особа, то питання достатності повідомленої інформації для встановлення наявності конфлікту інтересів вирішує цей колегіальний орган. При цьому особа, про конфлікт інтересів якої заявлено, має право надати пояснення, але не бере участі в розгляді колегіальним органом заяви щодо неї. Якщо орган установив наявність конфлікту інтересів у особи, яка входить до складу цього органу, вона не має права брати участі в підготовці, обговоренні та ухваленні рішень органу, крім випадків, коли такий конфлікт інтересів мають усі члени цього органу або якщо неучасть такої особи призведе до втрати правомочності цього органу.

9. Доповнити статтю 36 Закону «Про запобігання корупції»:

- положенням про обов'язок передати в управління підприємства й корпоративні права не лише на момент призначення (обрання) особи на посаду, але й коли корпоративні права та підприємства особа набуває вже під час перебування на посаді;
- заборону передачі підприємств і корпоративних прав в управління не лише членам сім'ї, а й близьким особам;
- заборону особі, що передала в управління корпоративні права та підприємства, надавати будь-які вказівки щодо управління такими активами;
- обов'язком НАЗК розробити рекомендований типовий договір з управління підприємством і корпоративними правами, який би включав положення щодо неможливості надання інструкцій довірений особі і гарантував би незалежність такої довіреної особи.

10. Для забезпечення контролю за дотриманням вимог і обмежень, встановлених у статті 36 Закону «Про запобігання корупції», передбачити у Законі обов'язок суб'єкта декларування зазначати в декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, відомості про фізичну або юридичну особу, в управління якій передані корпоративні права.

11. У Кодексі України про адміністративні правопорушення передбачити адміністративну відповідальність за порушення вимог і обмежень, встановлених статтею 36 Закону «Про запобігання корупції». Зокрема встановити адміністративну відповідальність за:

1. непередання або несвоєчасне передання підприємства, корпоративних прав в управління третій особі;
2. неповідомлення або несвоєчасне повідомлення особою НАЗК про передачу підприємства, корпоративних прав в управління;
3. надання недостовірних відомостей НАЗК про передачу підприємства, корпоративних прав в управління;
4. передачу підприємства, корпоративних прав в управління пов'язаній особі;
5. порушення заборони надання інструкцій щодо управління підприємством або корпоративними правами.

12. Вилучити з Кодексу України про адміністративні правопорушення норму про те, що за вчинення правопорушення за статтею 172-7 Кодексу особа може бути звільнена від відповідальності за малозначністю.

13. Визначити в Кодексі України про адміністративні правопорушення, що датою виявлення (від якої починають відраховувати строк накладення адміністративного стягнення) правопорушення, пов'язаного з корупцією, вважають дату складення відповідного протоколу.

14. Доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення нормою про те, що НАЗК має право брати участь у судовому засіданні щодо особи, стосовно якої воно склало протокол про адміністративне правопорушення.

Також надати НАЗК право на апеляційне оскарження у справах щодо адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією.

15. Доповнити Закон «Про запобігання корупції» механізмом внесення НАЗК приписів членам колегіальних органів у випадках виявлення порушення вимог щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, захисту викривачів або іншого порушення.

16. Розглянути питання про підвищення розмірів штрафів, передбачених статтею 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

17. Встановити у Кодексі України про адміністративні правопорушення спрощений порядок вручення протоколу про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією.

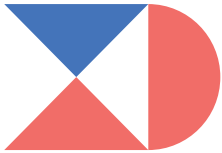
18. Замінити чинні дефініції конфлікту інтересів, які містяться в Законах України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань», «Про публічні закупівлі», «Про банки і банківську діяльність», «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», статті 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення, посиланнями на визначення конфлікту інтересів у Законі «Про запобігання корупції» (при цьому визначення має бути оновлене відповідно до рекомендації № 2). За необхідності додати у вказані закони перелік ситуацій, які вважають конфліктом інтересів.

19. Доповнити розділ VII Закону («Правила етичної поведінки») «Про запобігання корупції» рекомендацією уникати ситуацій, які мають ознаки уявного конфлікту інтересів. У зв'язку з цим у «Загальних правилах етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування», інших кодексах професійної етики визначити поняття уявного конфлікту інтересів із урахуванням міжнародних стандартів.

20. Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики організувати обговорення з представниками судової влади проблем у законодавчому врегулюванні конфлікту інтересів, а також причин неоднорідності судової практики у вказаній сфері, в тому числі у випадках застосування статті 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

21. Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики організувати обговорення цього Звіту з іншими комітетами Верховної Ради, до сфери компетенції яких належить законодавчі акти, які потребують змін.

22. Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики для напрацювання змін до законів пропонуємо ініціювати створення відповідної робочої групи за участі народних депутатів України-членів комітетів, науковців, експертів у сфері запобігання корупції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ АНАЛІТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

1. Рекомендація № R (2000) 10 Комітету Міністрів державам-членам Ради Європи щодо кодексів поведінки державних службовців, ухвалена Комітетом Міністрів на 106-й сесії 11 травня 2000 року. Режим доступу: <https://rm.coe.int/16805e2e52>
2. Preventing and Managing Conflicts of Interest in the Public Sector / GOOD PRACTICES GUIDE (July, 2020)/ Prepared by the World Bank, OECD, UNODC. Режим доступу: <https://tinyurl.com/ya76mnmu>
3. Legislative Toolkit on Conflict of Interest (CoE/EU Eastern Partnership Programmatic Co-operation Framework (PCF) «Fight against Corruption and Fostering Good Governance/Fight against Money-Laundering» (EaP-2)) (December 2015) / Prepared by Tilman Hoppe). Режим доступу: <https://tinyurl.com/ycx23ktm>
4. G20 High-Level Principles for Preventing and Managing 'Conflict of Interest' in the Public Sector. 2018. Режим доступу: <https://tinyurl.com/yb2qbkyh>
5. Руководство ОЭСР по разрешению конфликтов интересов на государственной службе, 2003, 2003. Режим доступу: <https://www.oecd.org/gov/ethics/49106105.pdf>
6. Anti-corruption reforms in Ukraine. 4th round of monitoring of the Istanbul Anti-Corruption Action Plan (OECD ACN, 2017) Режим доступу: <https://www.oecd.org/corruption/acn/OECD-ACN-4th-Round-Report-Ukraine-ENG.pdf>
7. Позиція Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Щодо притягнення до адміністративної відповідальності за окремі правопорушення, пов'язані з корупцією» від 22.05.2017 року. Режим доступу: https://zib.com.ua/files/Golovam_apeliacijnih_sudiv_vid_2205_2017.pdf
8. Узагальнення судової практики у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (статті 172-4–172-9 КУпАП) / О. Дудоров. – ЦППР: К., 2019. Режим доступу: https://pravo.org.ua/ua/about/books/ad_offenses_report/
9. Управління конфліктами інтересів в Україні та Національне агентство з питань запобігання корупції / В. Калнінш, Т. Хоппе. EUACI, 2018. Режим доступу: <https://tinyurl.com/уcmmу29k>

ДОДАТОК №1. ПЕРЕЛІК ЗАКОНІВ, ЯКІ МІСТЯТЬ НОРМИ ПРО КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ (СТАНOM НА 15 ГРУДНЯ 2020 РОКУ)

	Назва закону	Цитати
1	<p><u>Про повну загальну середню освіту</u> Закон України від 16.01.2020 № 463-IX</p>	<p>Стаття 39. Обрання, призначення на посаду та звільнення з посади керівника закладу загальної середньої освіти ... До складу конкурсної комісії не може бути включена особа, яка: ... відповідно до <u>Закону України</u> "Про запобігання корупції" є близькою особою учасника конкурсу або особою, яка може мати конфлікт інтересів.</p>
2	<p><u>Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України</u> Закон України від 19.12.2019 № 400-IX</p>	<p>Стаття 1. Статус тимчасових слідчих комісій і тимчасових спеціальних комісій Верховної Ради України 4. Терміни "<u>реальний конфлікт інтересів</u>", "<u>потенційний конфлікт інтересів</u>", "<u>члени сім'ї</u>", "<u>близькі особи</u>", які використовуються в цьому Законі, вживаються у значенні, наведеному в Законі України "Про запобігання корупції".</p> <p>Стаття 4. Порядок утворення слідчої комісії 7. До складу слідчої комісії не може входити народний депутат України, який: ... б) матиме в разі обрання інший реальний чи потенційний конфлікт інтересів з питань, для розслідування яких утворюється відповідна комісія. Не може бути обраний до складу слідчої комісії народний депутат України, у якого в разі обрання виникне реальний чи потенційний конфлікт інтересів з питань, для розслідування яких утворюється вказана комісія;</p> <p>Стаття 21. Вимоги до висновків і пропозицій слідчої комісії ... У разі виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів у члена слідчої комісії він не має права брати участі в голосуванні з цього питання.</p> <p>Стаття 23. Порядок створення спеціальної комісії Не може бути обраний до складу спеціальної комісії народний депутат України, у якого в разі обрання виникне реальний чи потенційний конфлікт інтересів з питань, для підготовки і попереднього розгляду яких утворюється відповідна спеціальна комісія. Народний депутат України, кандидатура якого запропонована депутатською фракцією (депутатською групою) до складу спеціальної комісії, зобов'язаний повідомити Верховну Раду України про неможливість брати участь у роботі спеціальної комісії за наявності підстави.</p>
3	<p><u>Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпичмент)</u> Закон України від 10.09.2019 № 39-IX</p>	<p>Стаття 4. Порядок створення спеціальної тимчасової слідчої комісії, обрання спеціального прокурора та спеціальних слідчих ... 4. ... Не може бути обраною до складу спеціальної тимчасової слідчої комісії особа, у якої в разі обрання виникне реальний чи потенційний конфлікт інтересів у зв'язку з проведенням розслідування, для проведення якого утворюється така комісія. Особа, кандидатура якої запропонована депутатською фракцією (депутатською групою) до складу спеціальної тимчасової слідчої комісії, зобов'язана повідомити відповідний комітет Верховної Ради України та Верховну Раду України про неможливість брати участь у роботі спеціальної тимчасової слідчої комісії за наявності зазначеної підстави.</p> <p>13. У разі виникнення обґрунтованих сумнівів щодо наявності реального чи потенційного конфлікту інтересів у кандидатів до складу спеціальної тимчасової слідчої комісії народні депутати України до розгляду питання щодо формування спеціальної тимчасової слідчої комісії мають право заявити</p>

Назва закону	Цитати
	<p>про їх відвід. Питання про відвід кандидата до спеціальної тимчасової слідчої комісії розглядається невідкладно, але не пізніше моменту розгляду питання про формування спеціальної тимчасової слідчої комісії.</p> <p>Примітка. Терміни "потенційний конфлікт інтересів", "реальний конфлікт інтересів" у цій статті вживаються у значенні, наведеному у Законі України "Про запобігання корупції".</p>
<p>4 Про іменні стипендії Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук Постанова Верховної Ради України; Положення, Опис від 05.02.2019 № 2676-VIII</p>	<p>Члени Конкурсної комісії зобов'язані не допускати конфлікту інтересів під час проведення конкурсного відбору пропозицій претендентів та голосування, про що зобов'язані повідомити до початку розгляду питання по суті. Член Конкурсної комісії, у якого виявлено потенційний конфлікт інтересів, утримується від голосування з питань, що його становлять.</p> <p>...</p> <p>Член Комітету, в якого виявлено потенційний конфлікт інтересів, утримується від голосування з питань, що його становлять, відповідно до Закону України "Про запобігання корупції".</p>
<p>5 Про Премію Верховної Ради України молодим ученим Постанова Верховної Ради України; Положення, Опис від 05.02.2019 № 2675-VIII</p>	<p>Члени Конкурсної комісії зобов'язані не допускати конфлікту інтересів під час проведення конкурсного відбору пропозицій претендентів та голосування, про що зобов'язані повідомити до початку розгляду питання по суті. Член Конкурсної комісії, у якого виявлено потенційний конфлікт інтересів, утримується від голосування з питань, що його становлять.</p> <p>...</p> <p>Член Комітету, в якого виявлено потенційний конфлікт інтересів, утримується від голосування з питань, що його становлять, відповідно до Закону України "Про запобігання корупції".</p>
<p>6 Кодекс України з процедур банкрутства Кодекс України; Закон, Кодекс від 18.10.2018 № 2597-VIII</p>	<p>Стаття 1. Визначення термінів Термін "конфлікт інтересів" вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про запобігання корупції"</p> <p>Стаття 5. Санація боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство</p> <p>9. Господарський суд відсторонює керуючого санацією від виконання ним своїх обов'язків за клопотанням боржника, кредитора або за власною ініціативою у разі:</p> <p>...</p> <p>наявності конфлікту інтересів у керуючого санацією.</p> <p>Стаття 12. Права та обов'язки арбітражного керуючого 2. Арбітражний керуючий зобов'язаний: 9) вживати заходів до недопущення будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів та невідкладно повідомляти суду про наявність такого конфлікту інтересів;</p> <p>5. Порушення арбітражним керуючим вимог Закону України "Про запобігання корупції", а також виникнення конфлікту інтересів під час здійснення арбітражним керуючим повноважень є підставою для відсторонення його від виконання обов'язків арбітражного керуючого під час провадження у справі про банкрутство, про що господарський суд виносить ухвалу.</p> <p>Стаття 28. Призначення та відсторонення арбітражного керуючого 3. Розпорядником майна, керуючим реструктуризацією, керуючим санацією, ліквідатором, керуючим реалізацією не можуть бути призначені арбітражні керуючі:</p> <p>...</p> <p>4) які мають конфлікт інтересів;</p> <p>4. Арбітражний керуючий може бути відсторонений господарським судом від виконання повноважень розпорядника майна, керуючого реструктуризацією,</p>

Назва закону	Цитати
	<p>керуючого санацією, ліквідатора, керуючого реалізацією за його заявою. Відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень здійснюється господарським судом за клопотанням учасника провадження у справі або за власною ініціативою у разі:</p> <p>б) наявності конфлікту інтересів.</p>
<p>7 <u>Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю</u> Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII</p>	<p>Стаття 42. Посадові особи товариства</p> <p>...</p> <p>3. Конфліктом інтересів є конфлікт між обов'язком посадової особи діяти добросовісно і розумно в інтересах товариства в цілому та приватними інтересами посадової особи або її афілійованих осіб.</p> <p>4. При обранні на посаду посадова особа товариства зобов'язана подати товариству перелік своїх афілійованих осіб. У разі зміни складу афілійованих осіб посадова особа у п'ятиденний строк з дня, коли їй стало відомо про таку зміну, зобов'язана повідомити про це товариство.</p> <p>5. Отримання посадовою особою або її афілійованими особами від третіх осіб виплат, винагород чи інших благ за дії (бездіяльність), пов'язані з виконанням посадовою особою її повноважень, є конфліктом інтересів.</p> <p>6. Посадова особа, якій стало відомо про виникнення конфлікту інтересів, зобов'язана протягом двох днів письмово повідомити про це виконавчий орган товариства та наглядову раду товариства (у разі утворення). Виконавчий орган товариства зобов'язаний повідомити про виникнення конфлікту інтересів усіх учасників товариства протягом двох днів з дня отримання інформації про наявний конфлікт інтересів.</p>
<p>8 <u>Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність</u> Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII</p>	<p>Стаття 1. Визначення термінів</p> <p>13) конфлікт інтересів - суперечність між особистими майновими, немайновими інтересами аудитора (посадових осіб аудиторської фірми) та його (їх) професійними правами і обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість під час виконання ним (ними) своїх професійних обов'язків, а також на вчинення чи невчинення ним (ними) дій;</p> <p>Стаття 10. Незалежність і об'єктивність аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності</p> <p>2. Аудитор та суб'єкт аудиторської діяльності зобов'язані вживати належних заходів для забезпечення незалежності під час надання аудиторських послуг у випадках, передбачених міжнародними стандартами аудиту, зокрема, недопущення <u>існуючого</u> або потенційного конфлікту інтересів, а також впливу договірних або інших відносин, у яких беруть участь аудитор, суб'єкт аудиторської діяльності, аудиторська мережа, власники (засновники, учасники), посадові особи і працівники суб'єкта аудиторської діяльності, інші особи, залучені до надання аудиторських послуг, та пов'язані особи суб'єкта аудиторської діяльності.</p> <p>...</p> <p>4. Забороняється надання аудиторських послуг, у разі якщо аудитор, суб'єкт аудиторської діяльності, його ключові партнери з аудиту, його власники (засновники, учасники), посадові особи і працівники та інші особи, залучені до надання таких послуг, а також близькі родичі та члени сім'ї зазначених осіб:</p> <p>...</p> <p>3) перебували протягом періодів, зазначених у частині першій цієї статті, у трудових, договірних або інших відносинах з юридичною особою, фінансова звітність якої підлягає перевірці, що можуть призвести до конфлікту інтересів.</p> <p>Стаття 15. Організація суспільного нагляду за аудиторською діяльністю</p> <p>5. Аудиторській палаті України, за умови що її організаційна структура унеможливує виникнення конфлікту інтересів, делегуються такі повноваження:</p> <p>...</p> <p>7. У разі систематичного невиконання Аудиторською палатою України рішень Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю два і</p>

Назва закону	Цитати
	<p>більше разів, виникнення конфлікту інтересів при виконанні Аудиторською палатою України повноважень, передбачених частиною п'ятою цієї статті, та допущення Аудиторською палатою України порушень вимог пунктів 2-7 частини шостої та частини сьомої статті 47 цього Закону Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю ініціює скликання позачергового з'їзду аудиторів з метою дострокового припинення повноважень членів Ради Аудиторської палати України. Рішення про дострокове припинення повноважень членів Ради Аудиторської палати України та рішення щодо делегування нових членів до Ради Аудиторської палати України приймає з'їзд аудиторів у порядку, визначеному цим Законом. При цьому до складу Ради Аудиторської палати України не можуть бути делеговані члени Ради Аудиторської палати України, з вини яких відбулися порушення, що стали причиною скликання позачергового з'їзду аудиторів.</p> <p>12. У разі якщо Радою нагляду залучаються експерти для виконання окремих завдань, то вони не можуть брати участі у прийнятті будь-яких рішень. Залучені експерти не повинні мати конфлікту інтересів стосовно аудитора (суб'єкта аудиторської діяльності), щодо якого проводиться дисциплінарне провадження або перевірка, до якої залучається експерт.</p> <p>Стаття 17. Формування та функціонування Інспекції</p> <p>1. Інспекцію очолює Виконавчий директор, який призначається Радою нагляду строком на п'ять років. Виконавчим директором може бути непрацююча особа, яка має досвід роботи у сфері аудиту, бухгалтерського обліку, права не менше 10 років, бездоганну репутацію, не має конфлікту інтересів. При формуванні умов конкурсу з відбору кандидатури на посаду виконавчого директора Радою нагляду можуть бути встановлені додаткові вимоги до кандидатів на цю посаду. Виконавчий директор призначає та звільняє двох своїх заступників за погодженням з Радою нагляду, а також інспекторів та інших посадових осіб Інспекції відповідно до трудового законодавства. Заступником Виконавчого директора може бути непрацююча особа, яка має досвід роботи у сфері аудиту, бухгалтерського обліку, права не менше семи років, бездоганну репутацію, не має конфлікту інтересів.</p> <p>Стаття 40. Контроль якості аудиторських послуг</p> <p>7. Інспекцією та Аудиторською палатою України має бути впроваджено політику та процедури незалежності інспекторів і забезпечено недопущення виникнення конфлікту інтересів.</p> <p>...</p> <p>Перед початком проведення перевірки з контролю якості інспектор повинен задекларувати відсутність конфлікту інтересів між ним та суб'єктом аудиторської діяльності, перевірка якого здійснюватиметься.</p>
<p>9 Про Конституційний Суд України Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII</p>	<p>Стаття 60. Конфлікт інтересів та відвід (самовідвід) Судді</p> <p>1. Суддя Конституційного Суду не може брати участі у підготовці, розгляді та прийнятті рішень, виконувати інші повноваження у питаннях, щодо яких у нього наявний реальний чи потенційний конфлікт інтересів.</p> <p>2. У разі наявності у судді Конституційного Суду реального чи потенційного конфлікту інтересів він повинен протягом одного робочого дня письмово поінформувати про це Суд та заявити самовідвід.</p> <p>3. З тих самих підстав відвід судді Конституційного Суду можуть заявити особи, які є учасниками конституційного провадження.</p> <p>4. Відвід (самовідвід) застосовується, зокрема, якщо:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Суддя безпосередньо або опосередковано заінтересований у результаті розгляду справи; 2) Суддя є членом сім'ї або близьким родичем осіб, які беруть участь у справі; 3) є інші обставини, що викликають сумнів в об'єктивності та неупередженості Судді. 5. Заява про відвід (самовідвід) подається у письмовій формі та розглядається Судом у порядку, встановленому Регламентом. <p>Примітка. Терміни "реальний конфлікт інтересів", "потенційний конфлікт</p>

	Назва закону	Цитати
		інтересів" вживаються у значенні, наведеному в Законі України "Про запобігання корупції".
<p>10 <u>Про державну підтримку кінематографії в Україні</u> Закон України від 23.03.2017 № 1977-VIII</p>		<p>Стаття 9. Рада з державної підтримки кінематографії</p> <p>4. Не можуть бути членами Ради:</p> <p>...</p> <p>2) особи, які перебувають на державній службі, а також інші особи, стосовно яких <u>Законом України</u> "Про запобігання корупції" встановлено обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, та/або особи, які мають конфлікт інтересів відповідно до Закону України "Про запобігання корупції", та/або які притягалися до відповідальності за корупційні правопорушення.</p>
<p>11 <u>Про Український культурний фонд</u> Закон України від 23.03.2017 № 1976-VIII</p>		<p>Стаття 2. Основні принципи діяльності Українського культурного фонду</p> <p>1. Діяльність Українського культурного фонду ґрунтується на принципах:</p> <p>...</p> <p>запобігання конфлікту інтересів під час організації конкурсного відбору та фінансування проектів;</p> <p>Стаття 7. Повноваження Наглядової ради Фонду та Голови Наглядової ради Фонду</p> <p>...</p> <p>1. Наглядова рада Фонду здійснює такі повноваження:</p> <p>...</p> <p>затверджує порядок повідомлення про конфлікт інтересів, що виник під час організації конкурсного відбору та фінансування проектів;</p> <p>Стаття 8. Дирекція Фонду</p> <p>...</p> <p>4. Виконавчий директор Фонду здійснює такі повноваження:</p> <p>...</p> <p>приймає рішення про відсторонення експерта від участі в експертному відборі проектів, реалізація яких здійснюватиметься за підтримки Українського культурного фонду, за наявності конфлікту інтересів;</p> <p>Стаття 9. Повноваження Дирекції Фонду</p> <p>...</p> <p>5. Дирекція Фонду здійснює такі повноваження:</p> <p>...</p> <p>розробляє порядок повідомлення про конфлікт інтересів, що виник під час організації конкурсного відбору та фінансування проектів, та подає його на затвердження Наглядовій раді Українського культурного фонду;</p> <p>Стаття 10. Склад та порядок формування експертних рад Фонду</p> <p>...</p> <p>6. Експерти, які проводять конкурсний відбір проектів, реалізація яких здійснюватиметься за підтримки Українського культурного фонду, зобов'язані повідомити про конфлікт інтересів, що виник під час такого конкурсного відбору, у порядку, затвердженому Наглядовою радою Українського культурного фонду</p>
<p>12 <u>Про судоустрій і статус суддів</u> Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII</p>		<p>Стаття 87. Громадська рада доброчесності</p> <p>...</p> <p>8. Член Громадської ради доброчесності зобов'язаний відмовитися від участі у розгляді питання про надання висновку про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності у таких випадках:</p> <p>1) якщо він перебуває у дружніх чи інших особистих стосунках із суддею чи кандидатом на посаду судді;</p> <p>2) якщо він причетний до справ, які розглядав чи розглядає такий суддя;</p>

Назва закону	Цитати
	<p>3) за наявності іншого конфлікту інтересів або обставин, що викликають сумнів у його неупередженості.</p> <p>Стаття 95¹. Конкурсна комісія для проведення конкурсу на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України</p> <p>...</p> <p>5. Член конкурсної комісії зобов'язаний:</p> <p>...</p> <p>3) відмовитися від участі у зборі інформації про кандидата, розгляді питання про відповідність кандидата на посаду, якщо член конкурсної комісії перебуває чи перебував в особистих чи ділових стосунках із кандидатом та/або у разі наявності іншого конфлікту інтересів або обставин, що можуть вплинути на об'єктивність чи неупередженість під час прийняття членом комісії рішення щодо зайняття кандидатом посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.</p> <p>Стаття 100. Відвід члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України</p> <p>1. Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не має права брати участь у розгляді питання та ухваленні рішення і підлягає відводу (самовідводу), якщо наявні дані про конфлікт інтересів або обставини, що викликають сумнів у його безсторонності.</p> <p>За наявності таких обставин член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України повинен заявити самовідвід. Із тих самих підстав відвід члену Комісії можуть заявити особи, щодо яких або за поданням яких розглядається питання.</p> <p>2. Відвід має бути вмотивованим і поданим до початку розгляду питання у формі письмової заяви. Головуючий на засіданні зобов'язаний ознайомити із заявою про відвід члена Комісії, якому заявлено відвід.</p> <p>3. Рішення про відвід (самовідвід) ухвалюється більшістю голосів членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які беруть участь у засіданні. Голосування проводиться за відсутності члена Комісії, щодо якого вирішується питання про відвід (самовідвід).</p> <p>Стаття 106. Підстави дисциплінарної відповідальності судді</p> <p>...</p> <p>1. Суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності в порядку дисциплінарного провадження з таких підстав:</p> <p>7) неповідомлення або несвоєчасне повідомлення Ради суддів України про реальний чи потенційний конфлікт інтересів судді (крім випадків, коли конфлікт інтересів врегульовується в порядку, визначеному процесуальним законом);</p> <p>Стаття 133. Рада суддів України</p> <p>8. Рада суддів України:</p> <p>...</p> <p>б) здійснює контроль за додержанням вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суддів, Голови чи членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голови Державної судової адміністрації України чи його заступників; приймає рішення про врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів у діяльності зазначених осіб (у разі якщо такий конфлікт не може бути врегульований у порядку, визначеному процесуальним законом);</p> <p>...</p> <p>10. У разі виникнення у судді (крім випадків, коли конфлікт інтересів врегульовується в порядку, визначеному процесуальним законом), Голови чи члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голови Державної судової адміністрації України, його заступника реального чи потенційного конфлікту інтересів вони зобов'язані не пізніше наступного робочого дня з моменту виникнення такого конфлікту інтересів у письмовій формі повідомити про це Раду суддів України.</p>

	Назва закону	Цитати
13	<p>Про виконавче провадження Закон України; Перелік від 02.06.2016 № 1404-VIII</p>	<p>Стаття 5. Органи та особи, які здійснюють примусове виконання рішень ... 4. Державний виконавець, приватний виконавець (далі - виконавець) не може виконувати рішення, якщо: ... 3) виконавець, близька йому особа або особа, яка перебуває з виконавцем у трудових відносинах, має реальний або потенційний конфлікт інтересів;</p>
14	<p>Про публічні закупівлі Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII</p>	<p>Стаття 11. Організація закупівельної діяльності замовника ... 5. Визначення або призначення уповноваженої особи не повинно створювати конфлікт між інтересами замовника та учасника чи між інтересами учасників процедури закупівлі/спрощеної закупівлі, наявність якого може вплинути на об'єктивність і неупередженість ухвалення рішень щодо вибору переможця процедури закупівлі/спрощеної закупівлі.</p> <p>Для цілей цього Закону конфліктом інтересів вважається наявність приватного інтересу у працівника замовника чи будь-якої особи або органу, які діють від імені замовника і беруть участь у проведенні процедури закупівлі/спрощеної закупівлі або можуть вплинути на результати цієї процедури закупівлі/спрощеної закупівлі, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень або на вчинення чи невчинення дій під час проведення процедури закупівлі/спрощеної закупівлі, та/або наявність суперечності між приватним інтересом працівника замовника чи будь-якої особи або органу, які діють від імені замовника і беруть участь у проведенні процедури закупівлі/спрощеної закупівлі та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень або на вчинення чи невчинення дій під час проведення процедури закупівлі/спрощеної закупівлі.</p>
15	<p>Про державну службу Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII</p>	<p>Стаття 2. Визначення термінів 2. Терміни "близькі особи", "корупційне правопорушення", "потенційний конфлікт інтересів", "реальний конфлікт інтересів", "пряме підпорядкування" в цьому Законі вживаються у значенні, визначеному <u>Законом України</u> "Про запобігання корупції".</p> <p>Стаття 8. Основні обов'язки державного службовця ... 10) запобігати виникненню реального, потенційного конфлікту інтересів під час проходження державної служби;</p> <p>Стаття 84. Припинення державної служби у разі втрати державним службовцем права на державну службу або його обмеження 1. Підставами для припинення державної служби у зв'язку із втратою права на державну службу або його обмеженням є: ... 7) наявність у державного службовця реального чи потенційного конфлікту інтересів, який має постійний характер і не може бути врегульований в інший спосіб.</p>
16	<p>Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань Закон України від 03.11.2015 № 743-VIII</p>	<p>Стаття 1. Визначення термінів конфлікт інтересів - надання особою переваги її приватному інтересу над інтересом належного виконання нею свого публічного обов'язку;</p> <p>Стаття 10. Обов'язки та повноваження суб'єктів протидії корупційним правопорушенням, що впливають на результати офіційних спортивних змагань 1. Суб'єкти, зазначені у <u>статті 9</u> цього Закону, здійснюючи в межах своєї компетенції заходи щодо запобігання впливу корупційних правопорушень</p>

Назва закону	Цитати
	<p>на результати офіційних спортивних змагань, зобов'язані:</p> <p>1) враховувати під час розроблення та затвердження відповідних нормативних актів щодо організації і проведення офіційних спортивних змагань конфлікт інтересів спортсменів, інших осіб, які здійснюють діяльність у сфері спорту, як передумову впливу корупційних правопорушень на результати змагань, запобігати та усувати організаційно-нормативні передумови такого впливу, встановлювати відповідальність і санкції за корупційні правопорушення, зазначені у статті 8 цього Закону;</p> <p>Стаття 11. Запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань</p> <p>...</p> <p>1. Суб'єкти протидії корупційним правопорушенням, що впливають на результати офіційних спортивних змагань, зазначені у пунктах 2, 3 частини першої статті 9 цього Закону, з метою запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань забезпечують:</p> <p>...</p> <p>б) здійснення моніторингу і проведення досліджень з проблем етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів осіб, які організують, забезпечують чи беруть участь в офіційних спортивних змаганнях, визначенні їх результатів, а також діяльності суб'єктів протидії корупційним правопорушенням.</p> <p>Стаття 19. Засади міжнародного співробітництва</p> <p>1. Суб'єкти протидії корупційним правопорушенням, зазначені у статті 9 цього Закону, з метою захисту цілісності спорту та спортивної етики, запобігання, виявлення і покарання національного або транснаціонального маніпулювання офіційними спортивними змаганнями згідно з принципом автономії спорту здійснюють міжнародне співробітництво на засадах:</p> <p>...</p> <p>3) заохочення здійснення заходів щодо запобігання конфлікту інтересів під час прийняття нормативних актів, що регулюють діяльність у сфері спорту, та активного і ефективного моніторингу за ходом спортивних змагань;</p>
<p>17 Про Національну поліцію Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII</p>	<p>Стаття 51. Поліцейські комісії</p> <p>...</p> <p>11. Член поліцейської комісії повинен бути відведений, якщо є інформація про конфлікт інтересів або обставини, що викликають сумнів у його безсторонності. Якщо такі обставини існують, член поліцейської комісії повинен заявити самовідвід. Із тих самих підстав відвід члену комісії можуть заявити особи, щодо яких або за зверненням яких поліцейська комісія може прийняти рішення.</p> <p>Відвід має бути вмотивованим і поданим до початку розгляду питання у формі письмової заяви на ім'я голови поліцейської комісії. Головуючий на засіданні зобов'язаний ознайомити із заявою про відвід члена комісії, якому заявлено відвід.</p> <p>Рішення про відвід (самовідвід) приймає поліцейська комісія більшістю голосів членів, які беруть участь у засіданні. Член комісії, щодо якого приймається рішення про відвід (самовідвід), не бере участі в голосуванні.</p> <p>Стаття 77. Звільнення зі служби в поліції</p> <p>...</p> <p>9-1) у зв'язку з наявністю реального чи потенційного конфлікту інтересів, який має постійний характер і не може бути врегульований в інший спосіб;</p>
<p>18 Про Рахункову палату Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII</p>	<p>Стаття 32. Права і обов'язки осіб, які входять до складу контрольної групи Рахункової палати</p> <p>2. Особи, які входять до складу контрольної групи Рахункової палати, під</p>

	Назва закону	Цитати
		<p>час здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) зобов'язані:</p> <p>б) заявляти про самовідвід від участі у здійсненні заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) за наявності обставин, що вказують на потенційний конфлікт інтересів.</p>
<p>19 <u>Про Національне антикорупційне бюро України</u> Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII</p>		<p>Стаття 13. Обмеження стосовно працівників Національного бюро ... 3. Працівники Національного бюро зобов'язані вживати заходів щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, передбачених <u>Законом України "Про запобігання корупції"</u>. Примітка. Термін "конфлікт інтересів" у цій статті вживається у значенні, передбаченому <u>Законом України "Про запобігання корупції"</u>.</p> <p>Стаття 27. Підрозділи внутрішнього контролю Національного бюро 2. Підрозділ внутрішнього контролю Національного бюро має такі обов'язки: 2) здійснення контролю за дотриманням працівниками Національного бюро правил етичної поведінки, конфлікту інтересів, декларування майна, доходів, видатків та зобов'язань фінансового характеру; 8) консультування працівників Національного бюро щодо правил етичної поведінки, конфлікту інтересів, декларування майна, доходів, видатків та зобов'язань фінансового характеру.</p>
<p>20 <u>Про Кабінет Міністрів України</u> Закон України від 27.02.2014 № 794-VII</p>		<p>Стаття 18. Звільнення з посади члена Кабінету Міністрів України ... 1. Член Кабінету Міністрів України (крім Прем'єр-міністра України) може бути звільнений з посади Верховною Радою України: ... 2) за поданням Прем'єр-міністра України (стосовно Міністра закордонних справ України та Міністра оборони України таке подання вноситься за згодою Президента України), у тому числі у разі наявності заборгованості зі сплати аліментів на утримання дитини, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за дванадцять місяців з дня пред'явлення виконавчого документа до примусового виконання, наявності реального чи потенційного конфлікту інтересів, який має постійний характер і не може бути врегульований в інший спосіб;</p> <p>Стаття 45¹. Конфлікт інтересів 1. Член Кабінету Міністрів України не повинен використовувати своє посадове становище в приватних інтересах. 2. У разі виникнення у члена Кабінету Міністрів України реального чи потенційного конфлікту інтересів він зобов'язаний не пізніше наступного робочого дня письмово поінформувати про це Кабінет Міністрів України. 3. Член Кабінету Міністрів України не може брати участь у розгляді, підготовці та прийнятті рішень, виконувати інші повноваження у питаннях, щодо яких у нього наявний реальний чи потенційний конфлікт інтересів. 4. У разі неможливості врегулювання конфлікту інтересів члена Кабінету Міністрів України у спосіб, передбачений частиною третьою цієї статті, та неусунення ним конфлікту інтересів самостійно Прем'єр-міністр України звертається до Верховної Ради України з поданням про звільнення з посади вказаного члена Кабінету Міністрів України (стосовно Міністра закордонних справ України та Міністра оборони України таке подання вноситься за згодою Президента України). Примітка. Терміни "<u>реальний конфлікт інтересів</u>", "<u>потенційний конфлікт інтересів</u>", "<u>приватний інтерес</u>" вживаються у значенні, наведеному в Законі України "<u>Про запобігання корупції</u>".</p>
<p>21 <u>Про благодійну діяльність та благодійні організації</u> Закон України від 05.07.2012 № 5073-VI</p>		<p>Стаття 23. Конфлікт інтересів 1. Член органу управління благодійної організації не бере участі у прийнятті рішень стосовно: 1) договорів або інших правочинів між благодійною організацією та цим</p>

Назва закону	Цитати
	<p>членом органу управління або пов'язаною з ним особою; 2) спорів між благодійною організацією та цим членом органу управління або пов'язаною з ним особою; 3) звільнення цього члена органу управління або пов'язаної з ним особи від майнової відповідальності перед благодійною організацією. 2. Члени органів управління благодійної організації або пов'язані з ними особи не мають права одержувати позики або кредити та забезпечення таких позик або кредитів (застава, порука тощо) від благодійної організації. 3. Установчі документи благодійної організації можуть визначати інші підстави конфлікту інтересів та порядок його розв'язання. 4. Бенефіціарами благодійних програм не можуть бути учасники (засновники) та члени органів управління благодійних організацій.</p>
<p>22 Про адвокатуру та адвокатську діяльність Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI</p>	<p>Стаття 1. Визначення основних термінів 1. У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються в такому значенні: 8) конфлікт інтересів - суперечність між особистими інтересами адвоката та його професійними правами і обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість під час виконання адвокатом його професійних обов'язків, а також на вчинення чи невчинення ним дій під час здійснення адвокатської діяльності;</p> <p>Стаття 4. Принципи та засади здійснення адвокатської діяльності 1. Адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів.</p> <p>Стаття 21. Професійні обов'язки адвоката 1. Під час здійснення адвокатської діяльності адвокат зобов'язаний: 3) невідкладно повідомляти клієнта про виникнення конфлікту інтересів;</p> <p>Стаття 28. Підстави для відмови в укладенні договору про надання правової допомоги 1. Адвокату, адвокатському бюро або адвокатському об'єднанню забороняється укладати договір про надання правової допомоги у разі конфлікту інтересів. Адвокату забороняється укладати договір про надання правової допомоги і він зобов'язаний відмовитися від виконання договору, укладеного адвокатом, адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням, у разі, якщо: б) виконання договору може суперечити інтересам адвоката, членів його сім'ї або близьких родичів, адвокатського бюро або адвокатського об'єднання, засновником (учасником) якого він є, професійним обов'язкам адвоката, а також у разі наявності інших обставин, що можуть призвести до конфлікту інтересів;</p>
<p>23 Про систему гарантування вкладів фізичних осіб Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI</p>	<p>Стаття 12. Повноваження виконавчої дирекції Фонду ... 5. Виконавча дирекція Фонду має такі повноваження у сфері виведення неплатоспроможних банків з ринку: ... 3) визначає додаткові вимоги до уповноваженої особи Фонду, правила контролю за уникненням конфлікту інтересів;</p> <p>Стаття 35. Вимоги до уповноваженої особи Фонду 2. Уповноваженою особою Фонду не може бути особа, яка: ... 4) має конфлікт інтересів з банком, щодо якого здійснюється тимчасова адміністрація. 3. Конфліктом інтересів є наявність у відповідного працівника Фонду або його/її дружини (чоловіка), батька, матері, дітей, рідних братів і сестер особистих або ділових інтересів у відповідному банку, зокрема щодо: 1) заборгованості перед банком, заборгованості банку, володіння будь-якими майновими правами щодо майна банку;</p>

Назва закону	Цитати
	<p>2) відносин за попередні п'ять років з банком як його пов'язаною особою; 3) невиконання будь-яких зобов'язань по відношенню до будь-якого банку за останні п'ять років; 4) володіння майном, яке конкурує з майном банку; 5) перебування у трудових відносинах з банком за останні п'ять років; 6) інших інтересів, що можуть зашкодити неупередженому виконанню функцій у межах здійснення тимчасової адміністрації.</p> <p>4. Виконавча дирекція Фонду зобов'язана переконатися у відсутності конфлікту інтересів працівника Фонду, який призначається уповноваженою особою Фонду, у порядку, встановленому нормативно-правовими актами Фонду. У разі виявлення обставин, що становлять конфлікт інтересів, після початку тимчасової адміністрації Фонд зобов'язаний негайно відсторонити відповідного працівника від виконання обов'язків уповноваженої особи Фонду.</p> <p>Стаття 51. Продаж майна банку, що ліквідується</p> <p>8. Для проведення відкритих торгів на підставі договору може залучатися організатор торгів - юридична особа, яка відповідно до установчих документів має право проводити торги. Організатор торгів не повинен мати конфлікт інтересів з банком, майно якого продається.</p>
<p>24 <u>Про центральні органи виконавчої влади</u> Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI</p>	<p>Стаття 19. Керівник та заступники керівника центрального органу виконавчої влади</p> <p>7. У разі виникнення у керівника центрального органу виконавчої влади реального чи потенційного конфлікту інтересів він зобов'язаний не пізніше наступного робочого дня письмово поінформувати про це міністра, який спрямовує та координує відповідний центральний орган виконавчої влади, крім керівника центрального органу виконавчої влади із спеціальним статусом, який зобов'язаний поінформувати у вказаному випадку Кабінет Міністрів України.</p> <p>За результатами розгляду зазначеної інформації міністр, який спрямовує та координує відповідний центральний орган виконавчої влади, а у випадках виникнення конфлікту інтересів у керівника центрального органу виконавчої влади із спеціальним статусом - Кабінет Міністрів України приймає рішення про здійснення заходів із врегулювання конфлікту інтересів відповідного керівника центрального органу виконавчої влади та здійснює контроль за їх реалізацією.</p> <p>Примітка. Терміни "реальний конфлікт інтересів", "потенційний конфлікт інтересів" вживаються у значенні, наведеному в <u>Законі України</u> "Про запобігання корупції".</p>
<p>25 <u>Про культуру</u> Закон України від 14.12.2010 № 2778-VI</p>	<p>Стаття 21⁻⁵. Добір кандидатів на посаду керівника державного чи комунального закладу культури та призначення керівника</p> <p>13. У разі виявлення фактів, що свідчать про конфлікт інтересів члена конкурсної комісії, такий член конкурсної комісії не бере участі в голосуванні.</p>
<p>26 <u>Про Регламент Верховної Ради України</u> Закон України; Регламент від 10.02.2010 № 1861-VI</p>	<p>Стаття 31⁻¹. Обмеження щодо участі в обговоренні питань на пленарному засіданні Верховної Ради у зв'язку з конфліктом інтересів</p> <p>1. Народний депутат бере участь на пленарних засіданнях в обговоренні питань, щодо яких у нього наявний конфлікт інтересів, за умови публічного оголошення про це під час пленарного засідання Верховної Ради, на якому розглядається відповідне питання.</p> <p>Стаття 37. Види та способи голосування</p> <p>6. Народний депутат бере участь у голосуванні з питань, щодо яких у нього наявний конфлікт інтересів, за умови публічного оголошення про це під час пленарного засідання Верховної Ради, на якому розглядається відповідне питання.</p>

Назва закону	Цитати
	<p>Стаття 85. Порядок утворення тимчасової спеціальної комісії</p> <p>2. Тимчасова спеціальна комісія утворюється з числа народних депутатів, які дали на це згоду. Кількісний склад тимчасової спеціальної комісії формується з урахуванням принципу пропорційного представництва депутатських фракцій (депутатських груп).</p> <p>Не може бути обраний до складу тимчасової спеціальної комісії народний депутат, у якого в разі обрання виникне реальний чи потенційний конфлікт інтересів з питань, для підготовки і попереднього розгляду яких утворюється відповідна комісія. Народний депутат, кандидатура якого запропонована депутатською фракцією (депутатською групою) до складу тимчасової спеціальної комісії, зобов'язаний повідомити Верховну Раду про неможливість брати участь у роботі тимчасової спеціальної комісії за наявності зазначеної підстави.</p> <p>Стаття 87. Створення тимчасових слідчих комісій Верховної Ради</p> <p>3. До складу тимчасової слідчої комісії не може входити народний депутат, який:</p> <p>...</p> <p>5) матиме у разі обрання інший реальний чи потенційний конфлікт інтересів з питань, для розслідування яких створюється відповідна комісія.</p> <p>Не може бути обраний до складу тимчасової слідчої комісії народний депутат, у якого в разі обрання виникне реальний чи потенційний конфлікт інтересів з питань, для розслідування яких утворюється вказана комісія.</p>
<p>27 <u>Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг</u> Закон України від 12.07.2001 № 2664-III</p>	<p>Стаття 10. Прийняття рішень при конфлікті інтересів</p> <p>1. Керівник або службовець фінансової установи не можуть брати участь у підготовці та прийнятті рішення щодо прийняття фінансовою установою будь-якого зобов'язання на їх користь.</p> <p>2. Керівник, службовець або призначений експерт фінансової установи не можуть брати участь у підготовці та прийнятті рішення на користь установи або підприємства, в якому вони, їх близькі родичі або підприємство, яким вони володіють, мають діловий інтерес.</p> <p>3. Особа, яка є членом органу управління або службовцем фінансової установи, може укладати договори з цією фінансовою установою щодо надання такій особі відповідних фінансових послуг на умовах, що не відрізняються від звичайних.</p> <p>4. Особа, яка є членом органу управління фінансової установи, не може укладати договори щодо надання цій фінансовій установі професійних послуг (робіт), якщо загальні збори власників не нададуть попередньої згоди на укладення такого договору.</p> <p>Стаття 12². Звіт про корпоративне управління</p> <p>1. Звіт про корпоративне управління повинен містити інформацію про:</p> <p>17) діяльність зовнішнього аудитора, зокрема: випадки виникнення конфлікту інтересів та/або суміщення виконання функцій внутрішнього аудитора;</p> <p>Стаття 47. Вимоги до тимчасового адміністратора та умови його призначення</p> <p>11. Для виявлення конфлікту інтересів особа до моменту призначення тимчасовим адміністратором зобов'язана надати Національному банку України інформацію про свої особисті і ділові інтереси, зокрема щодо:</p> <p>5) відсутності конфлікту інтересів з Національним банком України.</p> <p>12. Національний банк України перед призначенням тимчасового адміністратора зобов'язаний переконатися у тому, що конфлікт інтересів відсутній.</p> <p>13. У разі виникнення конфлікту інтересів після призначення тимчасового адміністратора він зобов'язаний вжити заходів щодо усунення конфлікту інтересів та одночасно повідомити про це Національний банк України, який вирішує питання щодо можливості продовження роботи тимчасового адміністратора.</p> <p>15. Тимчасовий адміністратор не має права:</p> <p>1) здійснювати діяльність за наявності конфлікту інтересів, за винятком випадків, коли про це відомо Національному банку України і він дозволив продовжити роботу;</p>

Назва закону	Цитати
<p>28 <u>Про банки і банківську діяльність</u> Закон України від 07.12.2000 № 2121-III</p>	<p>Стаття 2. Визначення термінів конфлікт інтересів - наявні та потенційні суперечності між особистими інтересами і посадовими чи професійними обов'язками особи, що можуть вплинути на добросовісне виконання нею своїх повноважень, об'єктивність та неупередженість прийняття рішень;</p> <p>Стаття 7. Державні банки ... Члени наглядової ради державного банку повинні відповідати вимогам до керівника банку, встановленим статтею 42 цього Закону. Не допускається призначення особи на посаду члена наглядової ради державного банку, якщо таке призначення може призвести до конфлікту інтересів. Не може бути членом наглядової ради державного банку особа, яка має не погашену або не зняту в установленому законодавством порядку судимість та/або яка піддавалася адміністративному стягненню за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією. ... Незалежним членом наглядової ради державного банку не може бути особа, яка: ... 2) є близькою особою з особами, зазначеними у пунктах 1-11 цієї частини, якщо призначення та перебування цієї особи на посаді члена наглядової ради державного банку призведе до конфлікту інтересів (термін "близька особа" вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про запобігання корупції"). Представником держави у наглядовій раді державного банку не може бути особа, яка: 3) є близькою особою з особами, зазначеними у пунктах 1-2 цієї частини, якщо призначення та перебування цієї особи на посаді члена наглядової ради державного банку призведе до конфлікту інтересів (термін "близька особа" вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про запобігання корупції"). ... Члени наглядової ради державного банку самостійно і на власний розсуд приймають рішення щодо голосування з усіх питань порядку денного засідання наглядової ради державного банку. Члени наглядової ради державного банку повинні сумлінно виконувати покладені на них обов'язки, діяти в інтересах державного банку та уникати конфлікту інтересів. ... Виконавчим органом державного банку, що здійснює поточне управління діяльністю державного банку, є правління державного банку. Голова та члени правління державного банку призначаються та звільняються з посади наглядовою радою державного банку за пропозицією комітету наглядової ради державного банку з питань призначень та винагород посадовим особам. Кандидати на посади голови та членів правління державного банку визначаються на умовах конкурсного відбору у порядку, встановленому наглядовою радою державного банку. Повноваження правління державного банку визначаються статутом державного банку. Порядок скликання і проведення засідань, голосування, прийняття і оформлення рішень правління державного банку визначається статутом державного банку та положенням про правління державного банку. Голова та члени правління державного банку повинні сумлінно виконувати покладені на них обов'язки, діяти в інтересах державного банку та уникати конфлікту інтересів. Голова та члени правління державного банку повинні відповідати вимогам цього Закону та нормативно-правових актів Національного банку України щодо професійної придатності та ділової репутації. Стаття 37. Органи управління та контролю банку ... Члени ради та правління банку зобов'язані відмовитися від участі у прийнятті</p>

Назва закону	Цитати
	<p>рішень, якщо конфлікт інтересів не дає їм змоги повною мірою виконувати свої обов'язки в інтересах банку, його вкладників та учасників.</p> <p>Стаття 39. Рада банку ... Рада банку зобов'язана вживати заходів до запобігання виникненню конфліктів інтересів у банку та сприяти їх врегулюванню. Рада банку зобов'язана повідомляти Національному банку України про конфлікти інтересів, що виникають у банку</p> <p>Стаття 45. Внутрішній аудит банку ... Підрозділ внутрішнього аудиту здійснює такі функції: ... 8) виявляє та перевіряє випадки перевищення повноважень посадовими особами банку і виникнення конфлікту інтересів у банку;</p> <p>Стаття 55. Регулювання відносин банку з клієнтом Відносини банку з клієнтом регулюються законодавством України, нормативно-правовими актами Національного банку України та угодами (договорами) між клієнтом та банком. Банк зобов'язаний докладати максимальних зусиль для уникнення конфлікту інтересів працівників банку і клієнтів, а також конфлікту інтересів клієнтів банку.</p>
<p>29 <u>Про Національний банк України</u> Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV</p>	<p>Стаття 64¹. Правовий захист Члени Правління Національного банку та інші працівники Національного банку, члени Ради Національного банку повинні неухильно дотримуватися Кодексу етики працівника Національного банку та уникати будь-яких ситуацій, внаслідок яких може виникнути конфлікт інтересів.</p> <p>Стаття 65. Заборонена діяльність На членів Правління Національного банку, інших службовців Національного банку та членів Ради Національного банку України поширюється дія <u>Закону України</u> "Про запобігання корупції". Члени Правління Національного банку та інші службовці Національного банку, члени Ради Національного банку зобов'язані вживати заходів щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, передбачених Законом України "Про запобігання корупції".</p>
<p>30 <u>Про місцеве самоврядування в Україні</u> Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР</p>	<p>Стаття 59¹. Конфлікт інтересів 1. Сільський, селищний, міський голова, секретар, депутат сільської, селищної, міської ради, голова, заступник голови, депутат районної, обласної, районної у місті ради бере участь у розгляді, підготовці та прийнятті рішень відповідною радою за умови самостійного публічного оголошення про це під час засідання ради, на якому розглядається відповідне питання. 2. Здійснення контролю за дотриманням вимог частини першої цієї статті, надання зазначеним у ній особам консультацій та роз'яснень щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, поведження з майном, що може бути неправомірною вигодою та подарунками, покладається на постійну комісію, визначену відповідною радою. Примітка. Терміни "<u>реальний конфлікт інтересів</u>", "<u>потенційний конфлікт інтересів</u>", "<u>неправомірна вигода</u>", "<u>подарунок</u>" вживаються у значенні, наведеному в Законі України "Про запобігання корупції".</p>
<p>31 <u>Про карантин рослин</u> Закон України від 30.06.1993 № 3348-XII</p>	<p>Стаття 1. Визначення термінів У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються у такому значенні: Термін "<u>реальний конфлікт інтересів</u>" вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про запобігання корупції".</p> <p>Стаття 13¹. Уповноваження на проведення огляду та фітосанітарної експертизи (аналізів) ... Для отримання уповноваження на проведення огляду в частині відбору</p>

Назва закону	Цитати
	<p>зразків та фітосанітарної експертизи (аналізів) лабораторія подає центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, заяву у довільній формі. До заяви додаються такі документи:</p> <p>...</p> <p>заява у довільній формі про відсутність реального конфлікту інтересів, що впливає на об'єктивність або неупередженість при проведенні огляду в частині відбору зразків та фітосанітарної експертизи (аналізів).</p>
<p>32 Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав Закон України від 15.05.2018 № 2415-VIII</p>	<p>Стаття 6. Статут організації колективного управління та умови членства в організації колективного управління</p> <p>...</p> <p>3. Статут організації колективного управління визначає:</p> <p>...</p> <p>б) положення про запобігання конфлікту інтересів членів виконавчого і наглядового органів організації;</p> <p>Стаття 8. Наглядовий орган організації колективного управління</p> <p>...</p> <p>Члени виконавчого і наглядового органу щороку повідомляють загальним зборам організації колективного управління таку інформацію: про відсутність або наявність реальних чи потенційних конфліктів між будь-якими особистими інтересами та інтересами організації колективного управління, або між будь-якими зобов'язаннями перед організацією колективного управління та зобов'язаннями перед іншими фізичними чи юридичними особами.</p> <p>Стаття 10. Забезпечення прозорості діяльності організацій колективного управління</p> <p>...</p> <p>2. Організація колективного управління вживає всіх заходів для забезпечення ефективної та прозорої діяльності свого виконавчого органу. Зокрема, виконавчий орган щороку звітує перед загальними зборами про свої інтереси в організації колективного управління, про розмір отриманої за свою діяльність винагороди за звітний рік, про розмір отриманої винагороди як правовласника (за наявності таких прав) від цієї організації, про існуючі або потенційні конфлікти інтересів між обов'язками керівника щодо організації колективного управління та його обов'язками щодо іншої фізичної або юридичної особи.</p> <p>Стаття 12. Функції організацій колективного управління. Сфери управління правами</p> <p>...</p> <p>За кожною сферою розширеного колективного управління визначається одна акредитована організація за умови відсутності будь-яких конфліктів інтересів між основною категорією правовласників, в інтересах якої діє така організація, та іншими категоріями правовласників, на користь яких має збиратись дохід від прав у відповідній сфері розширеного колективного управління. У випадку існування зазначеного конфлікту інтересів, Комісія визначає за критеріями та в порядку, визначеними частинами 4-10 статті 15 цього закону, додаткову акредитовану організацію для цієї сфери з-поміж організацій, які здійснюють діяльність переважно в інтересах відповідної іншої категорії правовласників. Юридично-правовий статус додаткової акредитованої організації означає, що ця організація не має права самостійно здійснювати збір доходу від прав з користувачів у відповідній сфері, але водночас має повноваження вимагати та отримати з акредитованої організації частку доходу від прав в цій сфері, яка належить категорії правовласників, в інтересах яких діє додаткова акредитована організація, для подальшого розподілу та виплати такої частки правовласникам цієї категорії. Правовласники відповідної категорії мають право відкликати свої права з додаткової акредитованої організації відповідно до розширеного колективного управління.</p> <p>Одна організація колективного управління може бути акредитована на здійснення розширеного колективного управління у декількох сферах</p>

Назва закону	Цитати
	<p>щодо декількох категорій правовласників, за умови відсутності конфлікту інтересів між різними категоріями правовласників.</p> <p>Стаття 16. Акредитація організацій колективного управління</p> <p>...</p> <p>Члени комісії з акредитації повинні діяти на засадах неупередженості, відсутності конфлікту інтересів та колегіальності у прийнятті рішень.</p>
<p>33 <u>Про Фонд енергоефективності</u> Закон України від 08.06.2017 № 2095-VIII</p>	<p>Стаття 4. Наглядова рада</p> <p>...</p> <p>Наглядова рада зобов'язана вживати заходів щодо запобігання виникненню конфліктів інтересів у Фонді та сприяти їх урегулюванню.</p> <p>Стаття 7. Кадрова політика Фонду</p> <p>1. Добір керівників структурних підрозділів та працівників Фонду здійснюється шляхом проведення конкурсу відповідно до порядку, затвердженого Наглядовою радою.</p> <p>Конкурс на зайняття вакантних посад керівників та працівників структурних підрозділів Фонду проводиться з дотриманням принципів:</p> <p>...</p> <p>8) відсутності конфлікту інтересів;</p> <p>...</p> <p>3. У разі виникнення у голови, члена Наглядової ради, директора, члена Дирекції, керівника підрозділу внутрішнього аудиту конфлікту інтересів під час виконання службових повноважень така особа повинна негайно повідомити про це Наглядову раду та відмовитися від участі у прийнятті рішень, якщо потенційний або реальний конфлікт інтересів не дає їй змоги повною мірою виконувати свої обов'язки в інтересах Фонду, кінцевих бенефіціарів відповідно до <u>Закону України</u> "Про запобігання корупції". Наслідки такої відмови та порядок прийняття відповідних рішень Наглядовою радою та Дирекцією встановлюються Статутом Фонду та внутрішніми актами Фонду.</p> <p>4. У разі виникнення у працівника Фонду конфлікту інтересів під час виконання службових повноважень така особа повинна негайно повідомити про це своєму безпосередньому керівникові для вжиття всіх необхідних заходів, спрямованих на запобігання чи усунення конфлікту інтересів шляхом надання доручення про виконання відповідного завдання іншій посадовій особі, працівнику, особистого виконання цього завдання чи в інший спосіб, передбачений законодавством.</p> <p>Стаття 8. Контроль та внутрішній аудит Фонду</p> <p>...</p> <p>2. Підрозділ внутрішнього аудиту виконує такі функції:</p> <p>...</p> <p>5) виявляє та перевіряє випадки перевищення повноважень органами управління, посадовими особами Фонду, виникнення потенційного або реального конфлікту інтересів;</p>
<p>34 <u>Кодекс цивільного захисту України</u> Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.10.2012 № 5403-VI</p>	<p>Стаття 106. Звільнення із служби цивільного захисту</p> <p>...</p> <p>1. Звільнення осіб рядового і начальницького складу із служби цивільного захисту проводиться:</p> <p>...</p> <p>10⁻¹) у разі наявності реального чи потенційного конфлікту інтересів, який має постійний характер і не може бути врегульований в інший спосіб;</p>
<p>35 <u>Про управління об'єктами державної власності</u> Закон України від 21.09.2006 № 185-V</p>	<p>Стаття 11⁻⁴. Компетенція наглядової ради державного унітарного підприємства</p> <p>1. До виключної компетенції наглядової ради державного унітарного підприємства (у разі її утворення) належить:</p> <p>...</p> <p>12) забезпечення запобігання, виявлення та врегулювання конфліктів інтересів керівника та членів наглядової ради, у тому числі за використанням</p>

	Назва закону	Цитати
36	<p>Про цінні папери та фондовий ринок Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV</p>	<p>майна державного унітарного підприємства в особистих інтересах та укладенням угод з пов'язаними особами, а також інформування суб'єкта управління державного унітарного підприємства про виявлені порушення;</p> <p>Стаття 27⁵. Порядок авторизації</p> <p>1. Особа, яка має намір провадити діяльність з надання інформаційних послуг на фондовому ринку, для включення її до Реєстру уповноважених осіб та отримання свідоцтва про включення до Реєстру подає до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку в установленому нею порядку:</p> <p>...</p> <p>14) внутрішні правила та інформацію про створення та забезпечення функціонування механізму виявлення, запобігання та усунення конфліктів інтересів;</p>
37	<p>Про Державну прикордонну службу України Закон України від 03.04.2003 № 661-IV</p>	<p>Стаття 14¹. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів</p> <p>Військовослужбовці та працівники Державної прикордонної служби України зобов'язані вживати заходів щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, передбачених <u>Законом України "Про запобігання корупції"</u>.</p>
38	<p>Про сільськогосподарську кооперацію Закон України від 21.07.2020 № 819-IX</p>	<p>Стаття 8. Статут сільськогосподарського кооперативу</p> <p>2. Статут сільськогосподарського кооперативу має містити такі відомості:</p> <p>...</p> <p>7) порядок встановлення етичних норм поведінки членів сільськогосподарського кооперативу, його посадових осіб та працівників, положення щодо конфіденційності інформації та порядок врегулювання конфлікту інтересів, що визначаються Статутом або етичним кодексом сільськогосподарського кооперативу (у разі його прийняття);</p>
39	<p>Про Вищий антикорупційний суд Закон України від 07.06.2018 № 2447-VIII</p>	<p>Стаття 9. Громадська рада міжнародних експертів</p> <p>...</p> <p>11. Член Громадської ради міжнародних експертів зобов'язаний:</p> <p>...</p> <p>3) відмовитися від участі у зборі інформації про кандидата, розгляді питання про відповідність кандидата на посаду судді Вищого антикорупційного суду критеріям, зазначеним у <u>частині четвертій</u> статті 8 цього Закону, якщо член Громадської ради міжнародних експертів перебуває чи перебував в особистих чи ділових стосунках із кандидатом на посаду судді Вищого антикорупційного суду, причетний до справ, які розглядає чи розглядає суддя, який є кандидатом на посаду судді Вищого антикорупційного суду, та/або у разі наявності іншого конфлікту інтересів або обставин, що можуть вплинути на об'єктивність чи неупередженість під час прийняття членом Громадської ради міжнародних експертів рішення щодо кандидата на посаду судді Вищого антикорупційного суду.</p> <p>Стаття 11. Моніторинг доброчесності суддів Вищого антикорупційного суду</p> <p>1. З метою моніторингу доброчесності, відповідності рівня життя судді Вищого антикорупційного суду та наявного у нього і членів його сім'ї майна одержаним ними доходам, перевірки на наявність у судді Вищого антикорупційного суду конфлікту інтересів та ознак незаконного збагачення проводяться:</p> <p>...</p>
40	<p>Про енергетичну ефективність будівель Закон України від 22.06.2017 № 2118-VIII</p>	<p>Стаття 7. Сертифікація енергетичної ефективності</p> <p>...</p> <p>б. Сертифікація енергетичної ефективності здійснюється енергоаудитором, який є незалежним, не має конфлікту інтересів та прямо чи опосередковано не заінтересований у результаті сертифікації.</p> <p>Стаття 13. Обстеження інженерних систем будівлі</p> <p>1. Обстеження інженерних систем здійснюється на договірних засадах фахівцями з обстеження інженерних систем, що є незалежними, не мають конфлікту інтересів та прямо чи опосередковано не заінтересовані в результаті обстеження. Обстеження інженерних систем здійснюється</p>

Назва закону	Цитати
	<p>на замовлення та за рахунок власника (співвласників) будівель (для багатоквартирних будинків - на замовлення та за рахунок власника (співвласників) будинку, житлово-будівельного кооперативу, об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, управителя багатоквартирного будинку).</p> <p>Стаття 14. Незалежний моніторинг енергетичних сертифікатів та звітів про результати обстеження інженерних систем</p> <p>...</p> <p>Для здійснення незалежного моніторингу можуть залучатися експертні установи або інші енергоаудитори (фахівці з обстеження інженерних систем), які не мають конфлікту інтересів щодо результатів моніторингу.</p> <p>...</p> <p>2. У разі якщо за результатами моніторингу енергетичних сертифікатів або звітів про результати обстеження інженерних систем виявлено, що сертифікати або звіти не відповідають вимогам законодавства або не були підготовлені незалежно (зокрема за наявності конфлікту інтересів та прямої чи опосередкованої заінтересованості енергоаудиторів або фахівців з обстеження інженерних систем у результатах сертифікації або обстеження), центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, надсилає повідомлення енергоаудитору, а центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної житлової політики і політики у сфері житлово-комунального господарства, надсилає повідомлення фахівцю з обстеження інженерних систем про те, що у разі повторного порушення законодавства енергоаудитором або фахівцем з обстеження інженерних систем відповідна інформація буде передана атестаційним комісіям, що проводять професійну атестацію осіб, які мають намір провадити діяльність із сертифікації енергетичної ефективності або обстеження інженерних систем, для прийняття рішень відповідно до вимог цього Закону.</p>
<p>41 <u>Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин</u> Закон України від 18.05.2017 № 2042-VIII</p>	<p>Стаття 8. Основні засади діяльності компетентного органу у сфері державного контролю</p> <p>1. Компетентний орган у сфері державного контролю повинен забезпечити:</p> <p>...</p> <p>2) відсутність будь-якого конфлікту інтересів у осіб, які здійснюють заходи державного контролю;</p> <p>Стаття 31. Особливості залучення помічника державного ветеринарного інспектора та працівників боень до здійснення державного контролю свіжого м'яса</p> <p>...</p> <p>2. Компетентний орган на основі проведеного ним аналізу ризиків, що враховує, зокрема, результати попередніх заходів державного контролю та інформацію щодо виконання персоналом бійні своїх професійних обов'язків, має право у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів та у сфері ветеринарної медицини, уповноважити працівників бійні на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора у межах державного контролю свіжого м'яса птиці та зайцеподібних, за таких умов:</p> <p>...</p> <p>4) працівники бійні, що виконують функції помічника державного ветеринарного інспектора, є незалежними від працівників, відповідальних за процес виробництва на відповідній потужності, для уникнення конфлікту інтересів;</p>

	Назва закону	Цитати
<p>42 <u>Про ринок електричної енергії</u> Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII</p>		<p>Стаття 33. Функції, права та обов'язки оператора системи передачі</p> <p>3. Оператор системи передачі зобов'язаний:</p> <p>...</p> <p>15) забезпечувати уникнення конфлікту інтересів при виконанні функцій диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, передачі електричної енергії, адміністратора розрахунків та адміністратора комерційного обліку згідно з програмою заходів з недопущення конфлікту інтересів, розробленою ним та погодженою Регулятором;</p> <p>9. Оператор системи передачі зобов'язаний розробити та подати на погодження Регулятору програму заходів з недопущення конфлікту інтересів при наданні послуг з передачі електричної енергії, здійсненні диспетчерського (оперативно-технологічного) управління режимами роботи ОЕС України, виконанні функцій адміністратора розрахунків та адміністратора комерційного обліку (далі - програма заходів), що, зокрема, включає:</p> <p>...</p> <p>Стаття 47. Відокремлення та незалежність оператора системи розподілу</p> <p>...</p> <p>8. У разі придбання оператором системи розподілу товарів і послуг у вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, до складу якого він входить, чи у суб'єктів господарювання, що входять до складу або є афілійованими до такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, та/або надання оператором системи розподілу товарів і послуг вертикально інтегрованому суб'єкту господарювання, до складу якого він входить, чи суб'єктам господарювання, що входять до складу або є афілійованими до такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, та/або спільного використання товарів і послуг оператором системи розподілу та вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання, до складу якого він входить, чи суб'єктами господарювання, що входять до складу або є афілійованими до такого вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання, таке придбання та/або надання, та/або використання має здійснюватися на підставі відповідних договорів з дотриманням вимог щодо:</p> <p>1) відсутності конфлікту інтересів та прозорості;</p>
<p>43 <u>Про Вищу раду правосуддя</u> Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII</p>		<p>Стаття 20. Права та обов'язки члена Вищої ради правосуддя</p> <p>5. Член Вищої ради правосуддя зобов'язаний відмовитися від участі у розгляді питання, якщо:</p> <p>1) він перебуває у родинних чи інших особистих стосунках із суддею, кандидатом на посаду судді чи прокурором, стосовно якого розглядається питання, а також особою, яка звернулася зі скаргою до Вищої ради правосуддя;</p> <p>2) він особисто, прямо чи побічно заінтересований у справі, яку розглядає такий суддя;</p> <p>3) за наявності іншого конфлікту інтересів або обставин, що викликають сумнів у його неупередженості.</p>
<p>44 <u>Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг</u> Закон України від 22.09.2016 № 1540-VIII</p>		<p>Стаття 5. Гарантії здійснення повноважень Регулятора</p> <p>...</p> <p>Регулятор затверджує правила професійної етики, що застосовуються до членів Регулятора, працівників центрального апарату і територіальних органів Регулятора. Правила професійної етики, зокрема, повинні містити:</p> <p>...</p> <p>2) зобов'язання повідомляти членами Регулятора, працівниками центрального апарату і територіальних органів Регулятора про наявність конфлікту інтересів у процесі виконання ними службових повноважень.</p> <p>Стаття 10. Обмеження, що застосовуються до членів Регулятора, працівників центрального апарату і територіальних органів Регулятора</p> <p>...</p> <p>3. У разі виникнення у члена Регулятора конфлікту інтересів під час виконання службових повноважень він повинен негайно повідомити про це Регулятора. У разі виникнення у працівника центрального апарату або</p>

Назва закону	Цитати
	<p>територіального органу Регулятора конфлікту інтересів під час виконання службових повноважень така особа повинна негайно повідомити про це своєму безпосередньому керівникові для вжиття всіх необхідних заходів, спрямованих на запобігання чи усунення конфлікту інтересів шляхом надання доручення про виконання відповідного завдання іншій посадовій особі, працівнику, особистого виконання цього завдання чи в інший спосіб, передбачений законодавством.</p>
<p>45 <u>Про фінансову реструктуризацію</u> Закон України від 14.06.2016 № 1414-VIII</p>	<p>Стаття 16. Арбітраж 1. Арбітражний комітет утворюється спостережною радою та складається з голови та двох заступників голови. Голова арбітражного комітету виконує обов'язки та функції, покладені на нього відповідно до арбітражного регламенту. За відсутності голови його обов'язки виконують заступники. Голова та заступники голови мають бути незалежними від сторін, які беруть участь у процедурі фінансової реструктуризації, і за наявності конфлікту інтересів їх функції має виконувати інший член арбітражного комітету.</p>
<p>46 <u>Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів</u> Закон України від 02.06.2016 № 1403-VIII</p>	<p>Стаття 4. Принципи діяльності органів державної виконавчої служби та приватних виконавців 4. Державний виконавець, приватний виконавець зобов'язані вживати всіх необхідних заходів, спрямованих на запобігання чи усунення конфлікту інтересів. Конфліктом інтересів у цілях застосування цього Закону вважається суперечність між особистими інтересами державного виконавця або приватного виконавця та його професійними правами і обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість під час виконання державним виконавцем або приватним виконавцем його професійних обов'язків, а також на вчинення чи невчинення ним дій під час здійснення примусового виконання рішень.</p>
<p>47 <u>Про наукову і науково-технічну діяльність</u> Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII</p>	<p>Стаття 6. Науковий працівник 3. Науковий працівник має право: ... 7) працювати за сумісництвом, зокрема на керівних наукових та науково-педагогічних посадах, за умови забезпечення уникнення конфлікту інтересів; Стаття 22. Ідентифікаційний комітет з питань науки ... Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, перевіряє, чи не мають члени спеціальної конкурсної комісії потенційного чи реального конфлікту інтересів, не працюють в одній науковій установі, об'єднанні наукових установ, підрозділі закладу вищої освіти та чи не є близькими особами згідно із Законом України "Про запобігання корупції". У разі виявлення у особи потенційного чи реального конфлікту інтересів, який матиме постійний характер і не зможе бути врегульований в інший спосіб, зокрема шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу, запрошується наступна за рейтингом особа. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, організовує процедуру рейтингового голосування і передає його результати Кабінету Міністрів України для перевірки наявності потенційного чи реального конфлікту інтересів, який матиме постійний характер і не зможе бути врегульований в інший спосіб, зокрема шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу у членів спеціальної конкурсної комісії і запропонованих кандидатів та для остаточного затвердження складу Ідентифікаційного комітету. Особи, які затверджуються як члени Ідентифікаційного комітету, не повинні мати потенційного чи реального конфлікту інтересів, який матиме постійний характер і не зможе бути врегульований в інший спосіб, зокрема шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу, не можуть працювати в одній науковій установі, об'єднанні наукових установ, підрозділі закладу вищої освіти та не можуть бути близькими особами згідно із Законом України "Про запобігання корупції".</p>

Назва закону	Цитати
	<p>7. Ідентифікаційний комітет: ... б) оприлюднює заяву про відсутність конфлікту інтересів у обраних членів Наукового комітету та членів Ідентифікаційного комітету, що зазначені особи не працюють в одній науковій установі, об'єднанні наукових установ, підрозділі закладу вищої освіти і не є близькими особами згідно із Законом України "Про запобігання корупції".</p> <p>Стаття 50. Основні принципи та засади діяльності Національного фонду досліджень України ... 1. Основними принципами діяльності Національного фонду досліджень України є: ... 3) дотримання засад доброчесної конкуренції. Запобігання конфлікту інтересів при виборі членів органів управління фонду та під час організації конкурсного відбору і фінансування проектів з виконання наукових досліджень і розробок;</p> <p>Стаття 53. Наглядова рада Національного фонду досліджень України 1. Наглядова рада Національного фонду досліджень України: 5) погоджує: Положення про дотримання принципів наукової етики та запобігання конфлікту інтересів під час проведення Національним фондом досліджень України експертизи та конкурсних відборів проектів з виконання наукових досліджень і розробок;</p> <p>Стаття 54. Наукова рада Національного фонду досліджень України ... Експерти, що здійснюють експертизу проектів конкурсів фонду, і члени комісій конкурсу не повинні мати конфлікту інтересів. У разі виникнення конфлікту інтересів вони зобов'язані заявити самовідвід та відсторонюються головою Національного фонду досліджень України або науковою радою відповідної секції фонду. ... 4. Наукова рада Національного фонду досліджень України: 1) розробляє: ... Положення про дотримання наукових етичних принципів та запобігання конфлікту інтересів під час проведення Національним фондом досліджень України експертизи та конкурсного відбору проектів з виконання наукових досліджень і розробок;</p>
<p>48 Про Державне бюро розслідувань Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII</p>	<p>Стаття 15. Обмеження щодо працівників Державного бюро розслідувань 3. Працівники Державного бюро розслідувань зобов'язані вживати заходів щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, передбачених Законом України "Про запобігання корупції". Примітка. Термін "близькі особи" у цій статті вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про запобігання корупції".</p> <p>Стаття 24. Підрозділи внутрішнього контролю Державного бюро розслідувань ... 2. Підрозділ внутрішнього контролю Державного бюро розслідувань має такі обов'язки: 2) здійснення контролю за дотриманням працівниками Державного бюро розслідувань правил етичної поведінки, вимог щодо недопущення виникнення конфлікту інтересів; 9) консультування працівників Державного бюро розслідувань щодо правил етичної поведінки, конфлікту інтересів, декларування майна, доходів, витратів та зобов'язань фінансового характеру.</p>

	Назва закону	Цитати
49	<u>Про технічні регламенти та оцінку відповідності</u> Закон України від 15.01.2015 № 124-VIII	Стаття 38. Організація діяльності з призначення 1. Орган, що призначає, та відповідні державні органи у своїй діяльності з оцінювання претендентів на призначення, їх призначення та моніторингу призначених органів повинні: забезпечувати відсутність конфлікту інтересів з органами з оцінки відповідності;
50	<u>Про прокуратуру</u> Закон України; Перелік від 14.10.2014 № 1697-VII	Стаття 71. Рада прокурорів України 9. Рада прокурорів України: ... 7 ⁻¹) надає роз'яснення щодо додержання вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів у діяльності прокурорів, голови чи членів відповідного органу, що здійснює дисциплінарне провадження;
51	<u>Про вищу освіту</u> Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII	Стаття 20. Діяльність Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти ... У разі виникнення у члена Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти конфлікту інтересів він зобов'язаний утриматися від голосування.
52	<u>Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції</u> Закон України від 02.12.2010 № 2735-VI	Стаття 5. Основні принципи ринкового нагляду і контролю продукції 1. Основними принципами ринкового нагляду і контролю продукції є: ... 13) запобігання виникненню конфлікту інтересів при проведенні експертизи (випробування) зразків продукції під час здійснення ринкового нагляду і контролю продукції;
53	<u>Податковий кодекс України</u> Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI	Стаття 355. Врегулювання конфлікту інтересів 355.1. У разі виникнення конфлікту інтересів під час виконання службових повноважень посадова чи службова особа податкової міліції зобов'язана негайно доповісти про це своєму безпосередньому керівникові. Безпосередній керівник посадової особи чи службової особи податкової міліції зобов'язаний вжити всіх необхідних заходів, спрямованих на запобігання конфлікту інтересів, шляхом доручення виконання відповідного службового завдання іншій посадовій особі, особистого виконання службового завдання чи в інший спосіб, передбачений законодавством.
54	<u>Про акціонерні товариства</u> Закон України від 17.09.2008 № 514-VI	Стаття 56⁻¹. Комітет наглядової ради з питань призначень 1. До предмета відання комітету з питань призначень належать: ... 8) розроблення та надання наглядовій раді для затвердження правил (кодексу) етичної поведінки посадових осіб органів акціонерного товариства, який, зокрема, регулює питання конфлікту інтересів, конфіденційності, чесного ведення справ, захисту та належного використання активів товариства, дотримання вимог застосовуваного законодавства та внутрішніх нормативних актів, а також необхідність надання наглядовій раді інформації про будь-які відомі факти порушень вимог законодавства або етичних норм;
55	<u>Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності</u> Закон України від 05.04.2007 № 877-V	Стаття 4. Загальні вимоги до здійснення державного нагляду (контролю) ... 6. Посадовій особі органу державного нагляду (контролю) забороняється здійснювати державний нагляд (контроль) щодо суб'єктів господарювання, з якими (або із службовими особами яких) посадова особа перебуває в родинних стосунках, або в разі виникнення у неї конфлікту інтересів згідно із законодавством у сфері запобігання і протидії корупції.

	Назва закону	Цитати
56	<u>Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України</u> Закон України від 23.02.2006 № 3475-IV	7. Військовослужбовці, державні службовці та інші працівники Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України зобов'язані вживати заходів щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, передбачених <u>Законом України</u> "Про запобігання корупції".
57	<u>Кодекс адміністративного судочинства України</u> Кодекс України; Кодекс, Закон від 06.07.2005 № 2747-IV	Стаття 57. Особи, які можуть бути представниками 4. Одна й та сама особа може бути одночасно представником або декількох позивачів, або декількох відповідачів, або декількох третіх осіб на одній стороні, за умови відсутності конфлікту інтересів між ними.
58	<u>Про Державну кримінально-виконавчу службу України</u> Закон України від 23.06.2005 № 2713-IV	Стаття 14⁻¹. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів 1. Особи рядового чи начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України зобов'язані вживати заходів щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, передбачених <u>Законом України</u> "Про запобігання корупції".
59	<u>Цивільний процесуальний кодекс України</u> Кодекс України; Кодекс, Закон від 18.03.2004 № 1618-IV	Стаття 60. Особи, які можуть бути представниками 4. Одна й та сама особа може бути одночасно представником декількох позивачів або декількох відповідачів або декількох третіх осіб на одній стороні, за умови відсутності конфлікту інтересів між ними.
60	<u>Господарський кодекс України</u> Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV	Стаття 73⁻¹. Господарське зобов'язання державного унітарного підприємства, щодо вчинення якого є заінтересованість 7. Якщо заінтересована у вчиненні господарського зобов'язання особа є членом наглядової ради державного унітарного підприємства, вона не має права голосу під час прийняття рішення щодо надання згоди на вчинення такого господарського зобов'язання. Якщо заінтересована у вчиненні господарського зобов'язання особа є особою, зазначеною в абзаці третьому частини другої цієї статті, вирішення конфлікту інтересів відбувається в порядку, передбаченому законодавством про запобігання корупції. Стаття 78⁻¹. Господарське зобов'язання комунального унітарного підприємства, щодо вчинення якого є заінтересованість 7. Якщо заінтересована у вчиненні господарського зобов'язання особа є членом наглядової ради комунального унітарного підприємства, вона не має права голосу під час прийняття рішення щодо надання згоди на вчинення такого господарського зобов'язання. Якщо заінтересована у вчиненні господарського зобов'язання особа є особою, зазначеною в абзаці третьому частини другої цієї статті, вирішення конфлікту інтересів відбувається в порядку, передбаченому законодавством про запобігання корупції.
61	<u>Про кредитні спілки</u> Закон України від 20.12.2001 № 2908-III	Стаття 21. Господарська діяльність кредитної спілки ... Послуги членам органів управління та працівникам кредитної спілки надаються на умовах, що не можуть відрізнятися від звичайних, та з дотриманням вимог щодо уникнення конфлікту інтересів.
62	<u>Про акредитацію органів з оцінки відповідності</u> Закон України від 17.05.2001 № 2407-III	Стаття 6-1. Вимоги до національного органу України з акредитації Національний орган України з акредитації повинен: бути організованим таким чином, щоб бути незалежним від органів з оцінки відповідності, оцінку яких він проводить, і від будь-якого комерційного тиску та забезпечувати відсутність конфлікту інтересів з органами з оцінки відповідності

	Назва закону	Цитати
63	<p><u>Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб</u> Закон України від 04.03.1998 № 160/98-ВР</p>	<p>Стаття 16¹. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів Військовослужбовці Управління державної охорони України зобов'язані вживати заходів щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, передбачених <u>Законом України</u> "Про запобігання корупції".</p>
64	<p><u>Про Службу безпеки України</u> Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII</p>	<p>Стаття 19¹. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів Співробітники Служби безпеки України зобов'язані вживати заходів щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, передбачених <u>Законом України</u> "Про запобігання корупції".</p>
65	<p><u>Про військовий обов'язок і військову службу</u> Закон України від 25.03.1992 № 2232-XII</p>	<p>Стаття 20¹. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів 1. Військові посадові особи зобов'язані вживати заходів щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, передбачених <u>Законом України</u> "Про запобігання корупції".</p>
66	<p><u>Господарський процесуальний кодекс України</u> Кодекс України; Закон, Кодекс від 06.11.1991 № 1798-XII</p>	<p>Стаття 58. Особи, які можуть бути представниками 4. Одна й та сама особа може бути одночасно представником декількох позивачів або декількох відповідачів або декількох третіх осіб на одній стороні, за умови відсутності конфлікту інтересів між ними.</p>
67	<p><u>Кодекс законів про працю України</u> Кодекс України; Закон, Кодекс від 10.12.1971 № 322-VIII</p>	<p>Стаття 41. Додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу з окремими категоріями працівників за певних умов Крім підстав, передбачених <u>статтею 40</u> цього Кодексу, трудовий договір з ініціативи власника або уповноваженого ним органу може бути розірваний також у випадках: 4¹) наявності у працівника реального чи потенційного конфлікту інтересів, який має постійний характер і не може бути врегульований в інший спосіб, передбачений <u>Законом України</u> "Про запобігання корупції".</p>
68	<p><u>Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів</u> Закон України від 19.06.2020 № 738-IX (Примітка. Закон ще не набрав чинності)</p>	<p>ЗАКОН УКРАЇНИ Про ринки капіталу та організовані товарні ринки Стаття 53. Правила функціонування організованого ринку 1. Правила функціонування регульованого ринку складаються, зокрема, з порядку: ... 7) створення та забезпечення функціонування механізму виявлення, запобігання та усунення конфліктів інтересів між будь-якими такими особами: а) оператором регульованого ринку; б) акціонерами (учасниками) оператора регульованого ринку; в) особами, які здійснюють контроль над оператором регульованого ринку чи регульованим ринком; г) учасниками такого регульованого ринку; ... 3. Правила функціонування БТМ можуть передбачати: 1) створення та забезпечення функціонування механізму виявлення, запобігання та усунення конфліктів інтересів між будь-якими такими особами: а) оператором БТМ; б) акціонерами (учасниками) оператора БТМ; в) учасниками такого БТМ; ... 5. Правила функціонування ОТМ можуть передбачати: 1) створення та забезпечення функціонування механізму виявлення, запобігання та усунення конфліктів інтересів між будь-якими з таких осіб: а) оператором ОТМ; б) акціонерами (учасниками) оператора ОТМ; в) учасниками такого ОТМ;</p>

Назва закону	Цитати
	<p>Стаття 71. Ліцензування професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках</p> <p>...</p> <p>4. До заяви про видачу ліцензії (крім заяви про видачу ліцензії на провадження відповідного виду діяльності в межах професійної діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, ліцензії на провадження професійної діяльності з організації торгівлі фінансовими інструментами - діяльності з організації торгівлі на БТМ та ліцензії на провадження професійної діяльності з організації торгівлі фінансовими інструментами - діяльності з організації торгівлі на ОТМ) додаються:</p> <p>...</p> <p>б) внутрішні документи, що регламентують запобігання виникненню та врегулювання конфлікту інтересів, що виникає під час провадження професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках, а також запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;</p> <p>...</p> <p>5. Юридична особа до заяви про видачу ліцензії на провадження відповідного виду діяльності в межах професійної діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, поданої відповідно до частини третьої цієї статті, додає в довільній формі, якщо інше не передбачено цією частиною:</p> <p>...</p> <p>10) внутрішні документи в довільній формі, що регламентують запобігання виникненню та врегулювання конфлікту інтересів, що виникає у ході провадження професійної діяльності на ринку капіталу та організованому товарному ринку, а також запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;</p> <p>Стаття 74. Участь у професійних учасниках ринків капіталу та організованих товарних ринків</p> <p>...</p> <p>9. Юридична особа, яка відповідно до частини першої цієї статті має намір набути або збільшити участь, зобов'язана подати до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за формою, встановленою Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (якщо інше не передбачено цією частиною), такі документи та інформацію:</p> <p>...</p> <p>10) інформацію про інтереси або діяльність, що можуть суперечити інтересам стосовно професійного учасника ринків капіталу та організованих товарних ринків, у якому фізична особа має намір набути або збільшити участь, а також про можливі рішення для управління такими конфліктами інтересів;</p> <p>Стаття 76. Корпоративне управління у професійних учасниках ринків капіталу та організованих товарних ринків</p> <p>2. Принципи організації внутрішньої структури професійних учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків:</p> <p>...</p> <p>3) запобігання та врегулювання конфліктів інтересів</p> <p>...</p> <p>Положення внутрішніх політик професійного учасника ринків капіталу та організованих товарних ринків мають передбачати такі повноваження органу, відповідального за здійснення нагляду:</p> <p>...</p> <p>4) затвердження та контроль виконання політики (положення) щодо винагороди осіб, які беруть участь у наданні послуг клієнтам, спрямованої на заохочення відповідального надання послуг, справедливого поводження з клієнтами, а також уникнення конфлікту інтересів у відносинах з клієнтами;</p>

Назва закону	Цитати
	<p>Стаття 79. Порядок авторизації</p> <p>...</p> <p>1. Особа, яка має намір провадити діяльність з надання інформаційних послуг на ринках капіталу та організованих товарних ринках, для включення її до Реєстру уповноважених осіб та отримання свідоцтва про включення до Реєстру подає до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку відповідно до вимог, у порядку та за формою, встановленими Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, такі документи та інформацію:</p> <p>...</p> <p>8) внутрішні документи щодо провадження діяльності, зокрема:</p> <p>...</p> <p>б) внутрішні правила та інформацію про створення і забезпечення функціонування механізму виявлення, запобігання та усунення конфліктів інтересів;</p> <p>Стаття 85. Діяльність пов'язаного агента</p> <p>5. Інвестиційна фірма, що уклала договір з пов'язаними агентами, запобігає виникненню та врегульовує конфлікти інтересів, що виникають у діяльності пов'язаних агентів у зв'язку з виконанням агентського договору, зокрема конфлікту інтересів, що виникають з системи винагород та стимулів інвестиційної фірми та у зв'язку з отриманням пов'язаними агентами винагороди від третіх осіб.</p> <p>Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку встановлює організаційні та операційні вимоги до інвестиційних фірм, зокрема щодо організації ними діяльності пов'язаних агентів, а також вимоги до винагороди та управління конфліктом інтересів у таких агентах, включаючи порядок укладення особистих угод.</p> <p>Стаття 88. Порядок авторизації торгових репозиторіїв</p> <p>1. Особа, яка має намір провадити діяльність торгового репозиторію на ринках капіталу та організованих товарних ринках, для включення її до Реєстру торгових репозиторіїв та отримання свідоцтва про включення до Реєстру подає до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку відповідно до вимог, у порядку та за формою, що встановлені Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, такі документи та інформацію:</p> <p>8) внутрішні документи щодо провадження діяльності торгового репозиторію, зокрема:</p> <p>а) внутрішні правила та інформацію про створення і забезпечення функціонування механізму виявлення, запобігання та усунення конфліктів інтересів;</p> <p>Стаття 90. Вимоги до торгового репозиторію</p> <p>5. Торговий репозиторій зобов'язаний забезпечити функціонування механізмів запобігання виникненню та врегулювання конфлікту інтересів.</p> <p>Стаття 109. Компетенція зборів власників облігацій</p> <p>2. До компетенції зборів власників облігацій відповідного випуску належить:</p> <p>8) прийняття рішення про усунення від виконання або відмову від усунення від виконання обов'язків адміністратора в разі наявності конфлікту інтересів та в інших випадках, передбачених цим Законом та/або проспектом (рішенням про емісію);</p> <p>Стаття 114. Призначення адміністратора</p> <p>4. Адміністратором не може бути призначено:</p> <p>б) особу, у якої наявний конфлікт інтересів та/або інші обставини, зазначені в частині першій статті 119 цього Закону.</p> <p>Стаття 115. Припинення повноважень адміністратора</p> <p>4. У разі виникнення конфлікту інтересів та/або інших обставин, зазначених у частині першій статті 119 цього Закону, збори власників облігацій розглядають питання про відмову від усунення адміністратора від виконання обов'язків. У разі якщо збори власників облігацій не прийняли рішення про відмову від</p>

Назва закону	Цитати
	<p>усунення адміністратора від виконання обов'язків, повноваження такого адміністратора припиняються.</p> <p>Стаття 118. Права та обов'язки адміністратора</p> <p>2. Адміністратор зобов'язаний:</p> <p>3) на запит будь-якого власника облігацій надавати підтвердження наявності або відсутності в адміністратора конфлікту інтересів;</p> <p>Стаття 119. Конфлікт інтересів та відповідальність адміністратора</p> <p>1. Адміністратор, якому стало відомо про наявність або можливість виникнення конфлікту між його інтересами та інтересами власників облігацій (далі - конфлікт інтересів) або про інші обставини, через які адміністратор не може або в майбутньому не зможе виконувати свої обов'язки (зокрема у зв'язку з порушенням провадження у справі про банкрутство або ліквідацією), зобов'язаний повідомити про такий конфлікт інтересів та/або обставини всім власникам облігацій через депозитарну систему України та емітенту.</p> <p>Конфлікт інтересів вважається наявним, якщо:</p> <p>1) адміністратор є особою, пов'язаною відносинами контролю з емітентом та/або особою, яка надає забезпечення за облігаціями;</p> <p>2) адміністратор є особою, в якій особи, зазначені у пункті 1 цієї частини, сукупно прямо та/або опосередковано володіють частками, паями або акціями, що відповідає еквіваленту більш як 50 відсотків статутного (складеного) капіталу та/або голосів у вищому органі управління;</p> <p>3) адміністратор самостійно або в сукупності з особами, пов'язаними відносинами контролю з ним, є власником (власниками) 5 відсотків або більшої кількості облігацій відповідного випуску;</p> <p>4) адміністратор надав забезпечення виконання зобов'язань за облігаціями, щодо яких він є адміністратором.</p> <p>До призначення (обрання) особи адміністратором вона зобов'язана повідомити емітента (а в разі обрання - власників облігацій) про наявність або можливість виникнення конфлікту інтересів.</p> <p>2. Адміністратор несе відповідальність перед власниками облігацій за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків. Розмір відповідальності адміністратора обмежується десятикратним розміром річної оплати його послуг за договором про призначення адміністратора.</p> <p>Обмеження розміру відповідальності адміністратора, передбачене абзацом першим цієї частини, не застосовується в разі умисного невиконання (умисного неналежного виконання) адміністратором своїх обов'язків або грубої необережності.</p>
<p>69 <u>Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів</u> Закон України від 19.06.2020 № 738-IX (Примітка. Закон ще не набрав чинності)</p>	<p>ЗАКОН УКРАЇНИ Про товарні біржі</p> <p>Стаття 9. Правила товарної біржі</p> <p>5. Правила товарної біржі можуть передбачати:</p> <p>1) створення та забезпечення функціонування механізму виявлення, запобігання та усунення конфліктів інтересів між будь-якими такими особами:</p> <p>а) товарною біржею;</p> <p>б) акціонерами (учасниками) товарної біржі;</p> <p>в) учасниками біржових торгів;</p> <p>Стаття 15. Права та обов'язки членів товарної біржі</p> <p>Перед початком надання послуг клієнту член товарної біржі повинен поінформувати клієнта про будь-які можливі конфлікти інтересів між інтересами клієнта та його власними та/або інтересами інших клієнтів такого члена товарної біржі.</p>

ДОДАТОК 2. ВИТЯГИ ЗІ ЗВІТІВ НАЗК СТОСОВНО КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

ЗВІТ НАЗК 2016 РІК

https://old.nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/nazk_files/zvity/NAPK_annual-report_2016.pdf

стор. 22-24

3. Моніторинг дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції

З метою формування єдиного підходу осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб до розуміння і дотримання правил запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, запроваджених Законом України «Про запобігання корупції» Національним агентством затверджено Методичні рекомендації з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб (рішенням від 14 липня 2016 року № 2). У Рекомендаціях відображена позиція Національного агентства щодо норм законодавства, які регулюють питання запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Зокрема у них узагальнено та використано позитивну практику попередніх років, напрацьовану державними органами, науковими установами, інститутами громадянського суспільства та запропоновано на основі чинного законодавства з урахуванням міжнародного досвіду базові практичні інструменти для підвищення ефективності виявлення, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а саме: – через практичні приклади розкрито поняття потенційного та реального конфлікту інтересів; – запропоновано самостійний тест на наявність (відсутність) конфлікту інтересів; визначено алгоритми дій працівника та керівника у зв'язку із встановленням наявності конфлікту інтересів; – розкрито питання відповідальності за вчинення дій, прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів. Рекомендації, по суті, мають стати «настільною книгою» для кожної особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, яка буде використовуватися задля запобігання випадкам виникнення конфлікту інтересів у службовій діяльності та як посібник для його врегулювання. З метою забезпечення належної реалізації законодавчих приписів щодо запобігання конфлікту інтересів у зв'язку із наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав затверджено Методичні рекомендації щодо передачі в управління підприємств та/або корпоративних прав з метою запобігання конфлікту інтересів (рішення від 11 серпня 2016 року № 10). Крім того, Методичні рекомендації містять рекомендовану форму повідомлення Національного агентства про передачу в управління підприємств та/або корпоративних прав. Також Національним агентством розроблено та рішенням затверджено Порядок оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів Національного агентства (рішення від 09 червня 2016 року № 5 зі змінами, внесеними рішенням від 25 серпня 2016 року № 10). Зазначений порядок регламентує правозастосовну діяльність Національного агентства щодо оформлення уповноваженими особами Національного агентства протоколів про адміністративні правопорушення та приписів про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб або іншого пору-

шення цього Закону та Закону України «Про політичні партії в Україні». Протягом звітнього періоду до Національного агентства надійшло 456 повідомлень про правопорушення пов'язані з корупцією, за якими було розпочато 234 перевірки. Окрім того, Національним агентством надано 508 роз'яснень про наявність/відсутність реального конфлікту інтересів, порядку дій щодо його врегулювання. На даний час завершено 55 перевірок щодо можливих порушень Закону України «Про запобігання корупції» у зв'язку з самостійним врегулюванням конфлікту інтересів або відсутністю складу адміністративного правопорушення. Направлено 23 вимоги про усунення порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог та обмежень, передбачених Законом України «Про запобігання корупції», 12 з яких врегульовано. За результатами перевірок складено 2 приписи про порушення вимог законодавства, які вже виконані, також до суду направлено 5 протоколів про адміністративні право-порушення, пов'язані з корупцією. За результатами розгляду 2 протоколів судом прийнято рішення про притягнення винної особи до відповідальності. В рамках Спільної інформаційно-просвітницької кампанії Національного агентства та Програми розвитку ООН «Конфлікт інтересів: треба знати!» працівниками Національного агентства, в якості спікерів, взято участь у 13 одноденних тренінгах для органів виконавчої влади, обласних та районних держадміністрацій, депутатів та службовців органів місцевого самоврядування, які проходили з 15 листопада по 23 грудня 2016 року у містах Вінниця, Івано-Франківськ, Луцьк, Київ, Одеса, Миколаїв, Краматорськ, Львів, Харків, Полтава, Черкаси, Дніпро, Запоріжжя.

ЗВІТ НАЗК 2017 РІК

https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/dodatok_2_zvit_pro_diyalnist.pdf

стор. 21-24

3. Моніторинг дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції

На підставі отриманої від фізичних та юридичних осіб, а також із засобів масової інформації та інших відкритих джерел інформації протягом 2017 року за фактами порушення вимог Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та пов'язаних з цим обмежень Національне агентство склало 159 протоколів про адміністративні правопорушення, з них: за кваліфікацією: порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 1727 КУпАП) – 147 протоколів; порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 1724 КУпАП) – 7 протоколів; невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства (стаття 18846 КУпАП) – 4 протоколи; порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (стаття 1725 КУпАП) – 1 протокол. за суб'єктами, щодо яких складено протоколи: 5 – щодо 5 народних депутатів України; 92 – щодо 42 депутатів місцевих рад; 22 – щодо голів (12) та їх заступників органів місцевого самоврядування; 17 – щодо 10 посадових осіб юридичних осіб публічного права; 13 – щодо державних службовців; 3 – щодо суддів; по два – щодо поліцейських та посадових і службових осіб органів прокуратури; по одному – щодо колишнього заступника Міністра юстиції України, керівника Національного антикорупційного бюро України та інших категорій осіб. Переважну більшість протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, складено за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а саме: неповідомлення особою про наявність у неї реального конфлікту інтересів та вчинення дій/прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів. Такі рішення/дії приймалися/вчинялись, зокрема, стосовно себе та близьких осіб переважно щодо

преміювання та розгляду питань про виділення земельних ділянок. За наявною у Національному агентстві інформацією, у 2017 році із загальної кількості складених та надісланих до суду протоколів призначено адміністративні стягнення у вигляді штрафів на загальну суму 35 700 грн. Крім того, за 2017 рік керівникам органів, підприємств, установ, організацій Національне агентство винесло 29 приписів про порушення вимог законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, з яких 12 виконано, а 17 перебуває на виконанні. Зазначені приписи винесено з підстав недотримання вимог щодо передачі належних особам, на яких поширюється дія Закону, підприємств та корпоративних прав в управлінні іншої особі (стаття 36 Закону) та невжиття заходів щодо врегулювання конфлікту інтересів (стаття 28 Закону). Протягом 2017 року Національне агентство надало 1 624 роз'яснень чинного антикорупційного законодавства, з них стосовно конфлікту інтересів – 1 081. Вдруге Національне агентство за підтримки ПРООН в Україні провело щорічну інформаційну кампанію з метою роз'яснення законодавства про конфлікт інтересів «Конфлікт інтересів: треба знати!», яка передбачала, зокрема: Онлайн-тестування (zareestruvalisia ta proisli testuvannia 3 111 osib) na znannia polozhen' zakonu; provedennia v kozhnii z oblastei Ukraїni t'riokh seminariv-trenin'giv zagal'nogo (dla derzhavnikh sluzhbovciv, posadovikh osib misceвого samovryaduvannia, deputativ misceвих rad, sil's'kikh, selischnikh, mis'kikh goliv, posadovikh osib iuridichnikh osib pубlіchnogo prava) ta spetsializovanogo (dla upovnovazhenikh z pitann' zapobіgannia ta виявленнa корупції, працівників системи безоплатної первинної правової допомоги, представників громадських організацій, які працюють у сфері запобігання та протидії корупції) характеру (загальна кількість учасників семінарів-тренінгів становила 5 073 особи); впровадження безкоштовного навчального онлайн-курсу «Конфлікт інтересів: треба знати!» на платформі масових відкритих онлайн-курсів «Прометеус» (prometheus.org.ua), спрямованого на підвищення рівня стандартів доброчесності щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а також інших обмежень та зобов'язань, передбачених Законом (на кінець року на онлайн-курсі навчалося 12 тис. осіб). Протягом 2017 року до Національного агентства надійшло 1 577 повідомлень (заяв, скарг) від фізичних та юридичних осіб щодо можливого порушення вимог Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та пов'язаних з цим обмежень, з них за 530 повідомленнями розпочато та триває збір фактичних даних, на основі яких у визначеному законодавством порядку буде встановлено наявності чи відсутності ознак адміністративного правопорушення, у 657 – відсутні ознаки правопорушення або воно не належить до компетенції Національного агентства, по 144 – зазначені у повідомленнях факти не підтвердилися, 246 – надіслано до Національної поліції України. Національне агентство проводить 1 545 заходів моніторингу і контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, з яких 1 153 – за власною ініціативою, 392 – за повідомленнями про правопорушення. У рамках здійснення Національним агентством повних перевірок декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, проводиться перевірка на наявності конфлікту інтересів. Відповідно до Плану проведення перевірок Національним агентством на 2017 рік, затвердженого рішенням Національного агентства від 02 грудня 2016 року № 125, здійснюється реалізація повноважень Національного агентства щодо проведення перевірок організації роботи із запобігання і виявлення корупції в державних органах. Найбільш типові порушення вимог антикорупційного законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, що виявляються під час таких перевірок, – це неврегулювання конфлікту інтересів керівником особи, у якій виник конфлікт інтересів; невчасна передача/непередача особами, уповноваженими на виконання функцій держави, належних їм підприємств та корпоративних прав. У подальшому результати перевірок використовуються під час здійснення моніторингу за дотриманням актів законодавства з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб. Також забезпечується представництво у судах інтересів Національного агентства

з питань визнання незаконними індивідуальних рішень, позовів щодо бездіяльності Національного агентства (включно з роботою з підготовки процесуальних документів), супроводження у судах складених уповноваженими особами протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією. Здійснюється підготовка пропозицій щодо внесення змін до відповідних нормативно-правових актів, опрацювання проектів нормативно-правових актів, надання пропозицій при проведенні антикорупційної експертизи проектів актів, організації та здійсненні подання рішень Національного агентства на державну реєстрацію до Міністерства юстиції тощо.

ЗВІТ НАЗК ЗА 2018 РІК

<https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/04/Zvit2018-1-1.pdf>

стор. 23-26

3. Моніторинг дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції

Однією з основних для Національного агентства є функція щодо моніторингу та контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, а також контролю за дотриманням вказаними особами обмежень щодо запобігання корупції.

З метою забезпечення вказаної функції Національне агентство станом на 29 грудня 2018 року за фактами порушення вимог Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та пов'язаних з цим обмежень (на підставі отриманої від фізичних та юридичних осіб, а також із засобів масової інформації та інших відкритих джерел інформації) склало та направило в установленому порядку до суду 471 протокол про адміністративні правопорушення, з яких за кваліфікацією:

Переважна більшість протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, складено за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а саме неповідомлення особою про наявність у неї реального конфлікту інтересів та вчинення дій/прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів. Також у звітному періоді за невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства уповноваженими особами Департаменту моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції складено 26 протоколів про адміністративні правопорушення за статтею 188 КУпАП. Оскільки наразі законодавством не передбачено надіслання судами першої інстанції за результатами розгляду матеріалів справ про відповідні адміністративні правопорушення копій постанов по справі, так і у разі оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення, особою щодо якої її винесено, копій рішень апеляційного суду по скаргі на таку постанову, до органу, уповноважена особа якого складала відповідний протокол, Національне агентство не володіє у повному обсязі інформацією щодо результатів розгляду відповідних справ про адміністративні правопорушення.

Переважна більшість протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, складено за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а саме неповідомлення особою про наявність у неї реального конфлікту інтересів та вчинення дій/при-

йняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів. Також у звітному періоді за невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства уповноваженими особами Департаменту моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції складено 26 протоколів про адміністративні правопорушення за статтею 188 КУпАП. Оскільки наразі законодавством не передбачено надіслання судами першої інстанції за результатами розгляду матеріалів справ про відповідні адміністративні правопорушення копій постанов по справі, так і у разі оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення, особою щодо якої її винесено, копій рішень апеляційного суду по скарзі на таку постанову, до органу, уповноважена особа якого складала відповідний протокол, Національне агентство не володіє у повному обсязі інформацією щодо результатів розгляду відповідних справ про адміністративні правопорушення. Протягом року керівникам відповідних органів, підприємств, установ, організацій внесено 97 приписів про порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших порушень закону. Також у 2018 році Національне агентство подало 5 позовів до Окружного адміністративного суду м. Києва про визнання нечинними актів органів місцевого самоврядування прийнятих внаслідок порушення вимог антикорупційного законодавства. Із загальної кількості вхідної кореспонденції, яка надійшла до Національного агентства у 2018 році опрацьовано 1280 повідомлень (заяви, скарги тощо) від фізичних та юридичних осіб щодо можливого порушення вимог Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та пов'язаних з цим обмежень. Протягом 2018 року надано 949 роз'яснень щодо наявності/відсутності конфлікту інтересів та порядку дій стосовно його врегулювання. У 2018 році в Національному агентстві тривало 516 заходів з моніторингу і контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, з них: 131 за власною ініціативою, 385 за повідомленням про правопорушення.

У 2018 році продовжувалося проведення безкоштовного навчального онлайн-курсу «Конфлікт інтересів: треба знати!», що стартував 09 грудня 2017 року на платформі громадського проекту масових відкритих онлайн-курсів «Prometheus», спрямованого на підвищення рівня стандартів доброчесності щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а також інших обмежень та зобов'язань, передбачених Законом. На сьогодні з часу започаткування курсу у ньому взяло участь більше 40 тис. слухачів.

Результати зазначеного онлайнкурсу засвідчили неабияку зацікавленість слухачів до навчання доброчесній поведінці, невід'ємним елементом якої є дотримання вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, обмежень щодо одержання подарунків, сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, спільної роботи близьких осіб.

З метою удосконалення отриманих базових знань про конфлікт інтересів вже з 21 січня 2019 року всі бажаючі матимуть можливість удосконалити свої знання про конфлікт інтересів під час поглибленого онлайн-курсу «Конфлікт інтересів: треба знати! Від теорії до практики». Зокрема, в поглибленому онлайн-курсі існує можливість ознайомитися з переліком типових ситуацій, які зумовлюють наявність у особи приватного інтересу, детальніше вивчити питання щодо запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю корпоративних прав, ознайомитися з типовими помилками при врегулюванні конфлікту інтересів, щоб не допускати їх у своїй діяльності та інші актуальні, з точки зору правозастосування, питання. З метою забезпечення консультаційної допомоги з питань застосування актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, у травні 2018 року проведено тренінг «Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів» для працівників закладів освіти

на базі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. 31 травня 2018 року Голова Національного агентства Олександр Мангул та представник Департаменту моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції разом з представниками судової влади та Програми розвитку ООН в Україні в рамках круглого столу обговорили проблемні питання запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у професійній діяльності суддів та працівників апаратів судів. Метою зустрічі стала консолідація зусиль її учасників, спрямованих на формування пропозицій стосовно удосконалення положень чинного законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів у судовій владі, узгодження єдиної практики їх застосування та формування однакового розуміння поняття «конфлікт інтересів». Крім того, 25 липня 2018 року Національне агентство спільно з Програмою розвитку ООН в Україні провели семінар «Конфлікт інтересів: треба знати!» для представників громадських об'єднань, які працюють у сфері запобігання корупції. Захід мав на меті поглиблення знань представників громадських організацій, підвищення ефективності взаємодії між громадськістю та Національним агентством у здійсненні моніторингу дотримання вимог законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Під час проведення заходу фахівці Національного агентства роз'яснили законодавчі положення щодо обмежень для посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, ознайомили учасників з практичними аспектами запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, процедурою дослідження конфлікту інтересів, обговорили механізми отримання інформації для проведення контролю за діяльністю публічних службовців та її ефективного використання.

Учасники також розглянули практичні завдання щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів і пройшли тестування, за результатами якого отримали сертифікати про участь у заході. Аналогічний захід було проведено для представників регіональних та центральних ЗМІ 11-12 жовтня 2018 року у місті Київ. 04 вересня 2018 року керівник Департаменту моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції взяла участь у круглому столі на тему: «Конфлікт інтересів у суддівській діяльності: проблемні питання врегулювання», організованому Радою суддів України в місті Одеса за підтримки Канадського Проекту підтримки судової реформи. Під час заходу проаналізовано види конфліктів інтересів у суддівській діяльності та способи їх розмежування на реальні та потенційні конфлікти інтересів на практиці, обговорено шляхи врегулювання конфліктів інтересів, способи контролю за дотриманням законодавства та попередження виникнення конфлікту інтересів. Для працівників Міністерства енергетики та вугільної промисловості України 25 вересня 2018 року, представниками Національного агентства проведено навчальний захід, спрямований на підвищення професійного рівня та правової свідомості, формування єдиного підходу до розуміння правил запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Крім того, фахівці Національного агентства виступили спікерами на тренінгу «Теоретичні та практичні аспекти з питань запобігання та виявлення корупції», організованому Програмою розвитку ООН в Україні (з 31 жовтня по 02 листопада 2018 року), на тему: «Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів» для працівників Державної кримінально-виконавчої служби України та викладачів Центру підвищення кваліфікації Міністерства юстиції України. З метою підвищення рівня професійної компетентності для голів районних державних адміністрацій 29 листопада, 06 та 11 грудня 2018 року проведено серію тренінгів щодо питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в діяльності голів районних державних адміністрацій, щодо етики та доброчесності в їх діяльності, зокрема етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Також протягом 2018 року працівниками Національного агентства підготовлено та надано для публікації в друкованій і веб-версії видання «Юридична газета» статті на теми: «Відповідальність за невиконання законних вимог Національного агентства з питань запобігання корупції: про що варто пам'ятати»; «Запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав»; «Виявлення конфлікту інтересів, як механізм запобігання вчиненню корупційних правопорушень»; «Депутатські звер-

нення з особистих питань або з питань, щодо яких існує приватний інтерес: чи наявний конфлікт інтересів у такій ситуації?»; «Конфлікт інтересів у діяльності суддів: надання роз'яснення щодо його наявності/відсутності, особливості врегулювання, контроль за додержанням вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, наслідки порушення вимог законодавства щодо конфлікту інтересів»; «Заходи щодо мінімізації можливості виникнення конфлікту інтересів у державних службовців».

Стор. 49

Основні пріоритетні завдання Національного VI агентства з питань запобігання корупції на 2019 рік

5. Розроблення та подання Кабінетові Міністрів України законопроекту щодо удосконалення механізмів запобігання та врегулювання конфлікту інтересів з урахуванням рекомендацій, підготовлених за підтримки Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні.

ЗВІТ ЗА 2019 РІК

<https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/04/Zvit-NAZK-za-2019-rik-15.04.2020.pdf>

стор. 30-36

IV. ЗДІЙСНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ АГЕНТСТВОМ МОНІТОРИНГУ ТА КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ

4.1. Загальний контекст та основні здобутки Національного агентства у сфері забезпечення дотримання законодавства про конфлікт інтересів

Основним суб'єктом, на якого українським законодавством покладається обов'язок забезпечувати дотримання вимог антикорупційного законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, є Національне агентство. Зокрема, Національне агентство має надавати роз'яснення, методичну та консультаційну допомогу з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, а також здійснювати моніторинг і контроль за запобіганням та врегулюванням конфлікту інтересів у діяльності цих осіб (пункти 6 і 15 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про запобігання корупції»). Реалізуючи ці повноваження Національне агентство має право отримувати від осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, їх посадових осіб, громадян та їх об'єднань письмові пояснення з приводу обставин, що можуть свідчити про порушення вимог антикорупційного законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. У випадках виявлення порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів Національне агентство має право: – вносити приписи про порушення вимог законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог та обмежень, передбачених Законом України «Про запобігання корупції»; – вносити керівнику відповідного органу, підприємства, установи, організації припис щодо усунення порушень законодавства, проведення службового розслідування, притягнення винної особи до встановленої законом відповідальності; – складати протоколи про вчинення відповідних адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією (передусім, за ст. 172-7 КпАП України, що передбачає адміністративну відповідальність за порушення вимог щодо запобігання

та врегулювання конфлікту інтересів). У 2019 році Національним агентством було започатковано оновлений безкоштовний навчальний онлайн-курс «Конфлікт інтересів: треба знати! Від теорії до практики», який охопив понад 31 тисячу слухачів. Протягом 2019 року уповноваженими особами Національного агентства було виявлено 768 порушень вимог Закону України «Про запобігання корупції». За результатами проведених перевірок та моніторингу стосовно 117 осіб було складено та направлено в установленому порядку до суду 515 протоколів про адміністративні правопорушення, що суттєво перевищує аналогічні показники у 2017-2018 роках.

4.2. Розробка, поширення та актуалізація методичних рекомендацій і навчальних матеріалів, інша роз'яснювальна та консультаційна робота щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та дотримання інших вимог та обмежень, встановлених антикорупційним законодавством

Протягом 2019 року Національне агентство надало 733 роз'яснення щодо наявності/відсутності конфлікту інтересів та порядку дій щодо його врегулювання. Протягом всього 2019 року відбувалося проведення безкоштовного навчального онлайн-курсу «Конфлікт інтересів: треба знати!», який було започатковано ще у 2017 році. У 2019 році було розроблено та впроваджено новий безкоштовний навчальний онлайн-курс «Конфлікт інтересів: треба знати! Від теорії до практики», який охопив понад 31 тисячу слухачів. З них понад 23 тисячі (74% користувачів) отримали сертифікати про успішне опанування курсу, що є надзвичайно високим показником результативності онлайн-курсу. З огляду на статистичні відомості платформи Prometheus, де розміщений вказаний онлайн-курс, він мав неабияку результативність та динамічний розвиток протягом року. Цей курс допомагає як особам, у діяльності яких виникає конфлікт інтересів, так і тим, хто такий конфлікт інтересів зобов'язаний врегулювати. Зазначені курси покликані надати та удосконалити базові знання про конфлікт інтересів, підвищити ефективність виявлення, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання заборон та обмежень з урахуванням проблемних питань, які були виявлені під час правозастосовної практики. Крім того, з метою забезпечення консультаційної допомоги з питань застосування актів законодавства з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, Національне агентство провело (взяло участь у проведенні) 7 заходів (тренінгів, семінарів, лекцій тощо): – 31 січня 2019 року було проведено тренінг на тему: «Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів» для працівників Державного бюро розслідувань. – 17 квітня 2019 року представниками Національного агентства було взято участь у нараді, під час якої було висвітлено питання дотримання обмежень Закону України «Про запобігання корупції» у зв'язку із зайняттям іншою оплачуваною діяльністю. – 22 травня 2019 року в рамках круглого столу «Державна служба в Україні: шляхи реформування» було здійснено доповідь на тему «Корупційні ризики, пов'язані з конфліктом інтересів у державних службовців та шляхи їх запобігання». – 23 травня, 06 червня та 11 вересня 2019 року з метою підвищення рівня професійної компетентності представниками Національного агентства було взято участь у проведенні навчання за програмою короткострокових семінарів на тему «Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів» на базі Інституту підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президенті України. – 11 червня 2019 року було проведено навчальну лекцію на тему: «Запобігання, виявлення та врегулювання конфлікту інтересів» для працівників категорій «Б» та «В» центрального апарату та територіальних органів Державної казначейської служби України. – 23 вересня 2019 року представниками Національного агентства було взято участь у семінарі «Особливості застосування антикорупційного законодавства з питань обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності», здійснено доповідь на тему «Корпоративні права, правління, виконавчі чи контрольні органи, наглядова рада: що дозволено працівнику органів прокуратури?», що відбувся у Генеральній прокуратурі України. – 6 жовтня 2019 року Національним агентством було проведено семінар для новопризначених голів обласних державних адміністрацій на тему: «Запобігання,

виявлення та врегулювання конфлікту інтересів». Продовжуючи кампанію з інформування та подальшого навчання з метою полегшення практичного застосування антикорупційного законодавства Національним агентством у 2019 році було підготовлено та оприлюднено чотири статті у всеукраїнському щотижневому професійному юридичному виданні «Юридична Газета».

4.3. Моніторинг та контроль щодо дотримання вимог законодавства про запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а також інших вимог та обмежень, встановлених антикорупційним законодавством, їх результативність

Протягом 2019 року від фізичних та юридичних осіб стосовно можливого порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та пов'язаних з цим обмежень надійшло понад 1 500 повідомлень (заяв, скарг тощо), які були розглянуті у порядку, визначеному законодавством¹. Крім того, за власною ініціативою у 2019 році Національним агентством було розпочато здійснення 1 042 заходів моніторингу та контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб. Загалом, протягом 2019 року уповноваженими особами Національного агентства було виявлено 768 порушень вимог Закону України «Про запобігання корупції». За результатами проведених перевірок та моніторингу стосовно 117 осіб було складено та направлено в установленому порядку до суду 515 протоколів про адміністративні правопорушення, що суттєво перевищує аналогічні показники у 2017-2018 роках.

Найбільшу кількість таких протоколів (490) було складено за ст. 172-7 КпАП України, що є абсолютно логічним, адже саме ця стаття передбачає адміністративну відповідальність за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів¹. У 2019 році було також задокументовано 18 фактів порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172-4 КпАП України), що суттєво перевищує аналогічний показник у 2017-2018 роках (7 і 9 відповідно). Шість протоколів було складено за ст. 172-5 КпАП України, тобто за порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (у 2017 році було складено лише один такий протокол, а у 2018-3 протоколи). Крім того, у 2019 році було складено один протокол за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень (ст. 172-8 КпАП України)

Варто також відзначити, що за невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства (ст. 188-46 КпАП України) протягом 2019 року його уповноваженими особами було складено 32 протоколи, що суттєво перевищує аналогічні показники у 2017-2018 роках.

Таким чином, всього у 2019 році за статтями 172-4, 172-5, 172-7, 172-8 та 188-46 КпАП України Національним агентством було складено 547 протоколів. Варто відзначити, що понад 42% таких протоколів було складено щодо депутатів місцевих рад, сільських, селищних або міських голів, а ще майже 37% – щодо посадових осіб юридичних осіб публічного права. Більш детальну інформацію про категорії осіб щодо яких Національним агентством було складено протоколи у 2019 році наводиться нижче.

Говорячи про розгляд відповідних адміністративних матеріалів судами варто відзначити, що станом на 31 грудня 2019 року: – 364 таких справ, що складає майже 67%, були судом закриті; – у 122 справах, що складає лише 22%, осіб було визнано винними з накладенням адміністративного стягнення; – 57 справ (10%) знаходилося на розгляді в судах; – у 4 справах (1%) були прийняті інші рішення. Частка справ, що закриваються судами, є катастрофічно великою (2/3 всіх справ). Понад половина таких справ (52%) закриваються через закінчення строку накладення адміні-

стративного стягнення, встановленого ст. 38 КпАП України¹. Інша половина (167 справ, що складає майже 46%) – це справи, закриті у зв'язку з відсутністю події або складу адміністративного правопорушення. Крім того, 9 справ (2%) суди закрили у зв'язку з малозначністю діяння, тобто використавши механізм, передбачений ст. 22 КпАП України.

За результатами розгляду протоколів про адміністративні правопорушення, складених Національним агентством у 2019 році, судами було прийнято рішення щодо конфіскації коштів на суму 343 790 гривень. Крім того, керівникам відповідних органів, підприємств, установ, організацій було внесено 91 припис (за 2017 рік – 29 приписів, за 2018 рік – 97 приписів) про порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших порушень закону. У 2019 році було підготовлено та надіслано 3 позови до Київського окружного адміністративного суду про визнання нечинними актів органів місцевого самоврядування, прийнятих внаслідок порушення вимог антикорупційного законодавства. З них один позов було задоволено повністю, рішення органу місцевого самоврядування визнано протиправним та скасовано. Два інші позови перебувають на розгляді у суді.

Стор. 69

ХІ. ІНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА

Напрямок IV. «Моніторинг дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інші антикорупційні обмеження стосовно запобігання корупції». Мета – публічні службовці дотримуються правил щодо запобігання і врегулювання конфлікту інтересів та інших антикорупційних обмежень і вимог. Національне агентство ефективно виявляє та реагує на випадки їх недотримання. Очікувані результати: 1. Впроваджено дієву систему запобігання, виявлення та реагування на випадки конфлікту інтересів та порушень інших антикорупційних обмежень і вимог. З метою досягнення цього результату у 2019 році Національне агентство: – на постійній основі проводило моніторинг практичного застосування законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а також контроль за дотриманням обмежень щодо запобігання корупції; – забезпечувало супроводження / публічну підтримку змін до деяких законодавчих актів в частині удосконалення механізмів запобігання та врегулювання конфлікту інтересів; 2. Публічні службовці та зацікавлені особи обізнані з правилами щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, іншими антикорупційними обмеженнями і вимогами. З метою підвищення рівня стандартів доброчесності у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб представниками Національного агентства у 2019 році було проведено 7 тренінгових кампаній. Крім того, проводились безкоштовні навчальні онлайн-курси «Конфлікт інтересів: треба знати!» та «Конфлікт інтересів: треба знати! Від теорії до практики».

Ця публікація підготовлена проектом
ЄС-ПРООН з парламентської реформи.

Думки, висновки та рекомендації, викладені
в цій публікації, не відображають офіційної
позиції Європейського Союзу або ПРООН.